Буковинський вісник

державної служби та місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місцеве самоврядування

Наукова думка

Депутатська трибуна

Перепідготова та підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

№3/2014

Журнал

«БУКОВИНСЬКИЙ ВІСНИК
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

№3 липень-вересень 2014 року

Засновник
Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій

Свідоцтво про реєстрацію
ЧЦ № 302 від 25.10.2005

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директора-начальник науково-дослідного відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
відповідальний секретар: БАРАНІЦЬКИЙ Ф.В., начальник редакційно-видавничого відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
члени редакційної колегії:
БУРКУТ І.Г., доцент кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук;
КРУГЛАШОВ А. М., професор, доктор політичних наук, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
ЛЄНЬКОВ М.І., т.в.о. начальника Управління державної служби Головдержслужби України у Чернівецькій області;
МАКСИМЕЦЬ Д.С., директор видавництва «БукРек», заслужений журналіст України
СКАБ М. С., професор філологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
УНГУРЯНУ В. М., начальник інформаційно-аналітичного відділу Чернівецької обласної ради;
ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;
ПАВЛЮК М.В. - депутат Чернівецької обласної ради VI скликання, кандидат політичних наук
ПАСКАР О.Є. - заступник Чернівецького міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
58001, Чернівці,
вул. Героїв Майдану, 5/52,
Тел/факс: (0372) 552903
E-Mail: buk-visnyk@email.ua

Редакція зберігає за собою право скорочувати й редагувати подані текстові оригінали. Журнал може друкувати матеріали, не поділяючи думки автора. Статті не рецензуються та не повертаються. За точність наведених даних відповідають автори. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції. Періодичність виходу журналу – 4 числа на рік

№ 3 липень-вересень 2014 року

Офіційна хроніка

Президент України представив «Стратегію реформ-2020»: Мета реформ – членство в ЄС....3

Прем'єр-міністр України А.Яценюк розповів про три напрямки реформування місцевого самоврядування....6

Комітет Регіонів ЄС і Україна створять спільну робочу групу з впровадження реформи децентралізації в Україні....7

У Чернівцях обговорили шляхи реалізації стратегії ЄС для Дунайського регіону....7

Голова Чернівецької ОДА Роман Ванзуряк зустрівся з Міністром інфраструктури України Максимом Бурбаком....8

Голова Чернівецької ОДА зустрівся з Надзвичайним та Поважним послом Франції в Україні....8

Державне управління

А.Павлюк «Актуальні питання функціонування галузі пасажирських автотранспортних перевезень»....9

Т.Лукащук «Україна на шляху конституційних змін»....13

Н.Казимир «Децентралізація влади у контексті запропонованих змін до Конституції України»....15

Г.Тіміш «Глибоцький район перебуває серед лідерів області»....19

Місцеве самоврядування

М.Порчук «Ширшає коло побратимів Чернівців»....22

Наукова думка

С.Бабчук «Витоки пожежної служби у Чернівцях. Частина 2»....24

В.Підгірна «Диспозиція України в системі міжнародної економіки»....28

Б.Руснак «Особливості проведення позачергових виборів народних депутатів 26 жовтня 2014 року»....34

Т.Заволічна «Управлінський вплив держави на сферу земельних відносин в Україні»....39

Громадянське суспільство

Швейцарсько-український освітній проект «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»....44

Круглий стіл на тему «Інтеграція гендерної рівності у сфері державного управління та безпеки»....47

Перепідготовка та підвищення кваліфікації

Робота Чернівецького ЦППК за III квартал 2014 року....48

Президент України представив «Стратегію реформ-2020»: Мета реформ – членство в ЄС

Президент України Петро Порошенко представив «Стратегію реформ-2020». «Мета наших амбітних реформ – досягти європейських стандартів життя і підготуватися до того, щоб у двадцятому році подати заявку на членство в ЄС», - заявив Глава держави.

За словами Президента, «наша революція перемогла із запізненням на кілька століть, і у нас є лише кілька років, щоб подолати це критичне відставання».

Петро Порошенко наголосив, що реформи мають бути системними, торкатися одразу всіх політичних, економічних та соціальних інституцій. Саме тому «Стратегія-2020» передбачає 60 реформ та спеціальних програм, запускати які треба майже одночасно, наголосив він.

Президент визначив вісім пріоритетних сфер, зміни в яких або вирішують найгостріші проблеми, або створюють інституційні передумови для проведення інших реформ. Цими пріоритетами він назвав антикорупційну та судову реформи, реформу правоохоронних органів, децентралізацію та реформу державного управління, податкову реформу. Також серед названих Президентом пріоритетів - дерегуляція та розвиток підприємництва, реформа системи безпеки та оборони, реформа охорони здоров'я.

«До цього я би додав дві спеціальні нагальні програми – енергонезалежності та подальшої популяризації України в світі», - відзначив Петро Порошенко.

Петро Порошенко назвав головною з реформ судову. «Суть усіх реформ зводиться в принципі до того, щоб замість поганих, нечесних і нерівних правил гри створити хороші, чесні й справедливі», - сказав він, відзначивши роль судів у цьому процесі.

При цьому Президент підкреслив, що підготовку і проведення реформ необхідно здійснювати в режимі постійного зв'язку з експертами та громадянським суспільством.

«Реформи мають стати плодом спільних зусиль всіх гілок влади, суспільства та бізнесу. Моя ж функція як Президента – створити політичні умови, сприятливі для проведення реформ», - заявив Петро Порошенко.

«Стратегія-2020» складається з трьох векторів руху для досягнення нашої мети: сталий розвиток країни; безпека держави, бізнесу та громадян; відповідальність і соціальна справедливість. Головною передумовою цієї роботи має стати новий суспільний договір між громадянським суспільством, владою та бізнесом, де кожна сторона має свою зону відповідальності, зазначив Глава держави.

Президент особливо наголосив на тому, що «Стратегія-2020» повинна об'єднати всі політичні сили навколо спільної мети для України. «Політична конкуренція повинна перейти в площину пошуку оптимальних шляхів впровадження реформ та досягнення спільної мети. Вже нема й не може бути розмови, куди йти. Предмет дискусії - лише як», - сказав Петро Порошенко.

УКРАЇНСЬКА ІДЕЯ

ГІДНІСТЬ **СВОБОДА** **МАЙБУТНЄ**

МЕТА: Європейські стандарти життя та гідне місце України в світі

ВЕКТОРИ РУХУ

РОЗВИТОК
- інфраструктура
- інвестиції
- економіка
- конкуренція

БЕЗПЕКА
- країна
- людина
- власність
- бізнес

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
- самоврядування
- соціальні програми
- енергоефективність
- охорона здоров'я

ГОРДІСТЬ
- свобода особистості
- громадянське суспільство
- бренд «Україна»
- залучення талантів

ШЛЯХ ДОСЯГНЕННЯ: понад 60 реформ та програм

ПЕРШОЧЕРГОВІ РЕФОРМИ:
- ОНОВЛЕННЯ ВЛАДИ ТА АНТИКОРУПЦІЙНА РЕФОРМА
- СУДОВА РЕФОРМА
- РЕФОРМА ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ
- РЕФОРМА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ
- ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
- ДЕРЕГУЛЯЦІЯ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА
- РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
- ПОДАТКОВА РЕФОРМА

ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ (2):
- ПРОГРАМА ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ
- ПРОГРАМА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТІ

СТРАТЕГІЧНІ ІНДИКАТОРИ УСПІХУ	Україна 2020
РЕЙТИНГ ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	ТОП 20
ВВП НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ (ЗА ПКС)	$ 16 000
ЧИСТІ НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ (2015-2020)	$ 40 МЛРД
ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНИХ ВІЙСЬКОВИХ НА 1000 НАСЕЛЕННЯ	7
ДОВІРА ЕКСПЕРТНОГО СЕРЕДОВИЩА ДО СУДУ	60%
ОНОВЛЕННЯ КАДРОВОГО СКЛАДУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	70%
ЛІМІТ ЧАСТКИ ОДНОГО ПОСТАЧАЛЬНИКА В ЗАГАЛЬНОМУ ОБСЯЗІ ЗАКУПІВЕЛЬ БУДЬ-ЯКОГО З ЕНЕРГОРЕСУРСІВ	30%
СЕРЕДНЯ ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ	+3 роки
ЧАСТКА КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ	65%
% ВИПУСКНИКІВ ШКІЛ У 2020, ЯКІ ВОЛОДІЮТЬ 2-МА ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ	75%
ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ, ЩО ВІДЧУВАЮТЬ ГОРДІСТЬ ЗА СВОЮ КРАЇНУ	90%

НОВИЙ СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР

ВЛАДА

Гарантує:
- ✓ Виконання плану реформ
- ✓ Служіння суспільству
- ✓ Дотримання принципів роботи: Просто, Прозоро, Привабливо

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Забезпечує:
- ✓ Контроль над владою
- ✓ Сумлінну працю
- ✓ Дотримання принципів гідності, свободи та поваги до чесної праці

БІЗНЕС

Зобов'язується:
- ✓ Підтримувати та розвивати країну, бізнес середовище та суспільство
- ✓ Сплачувати податки та інвестувати
- ✓ Дотримуватись принципів чесної праці та конкуренції

КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ	Україна сьогодні	Україна 2020	Максимальне та мінімальне значення серед країн ЄС	Пояснення
РОЗВИТОК				
Рейтинг легкості ведення бізнесу	112	Топ 20	5....103 (Данія...Мальта)	*За даними Doing Business 2014*
Кредитний рейтинг країни на рівні інвестиційної категорії	CCC	BBB	AAA....B (Німеччина....Греція)	*За шкалою Standard&Poor's (зобов'язання в іноземній валюті)*
Індекс глобальної конкурентоспроможності	84	Топ 40	3....91 (Фінляндія...Греція)	*Всесвітній Економічний Форум (WEF), The Global Competitiveness Index 2013–2014*
ВВП на душу населення (за паритетом купівельної спроможності)	$8,508	$16,000	$43,085....$15,936 (Австрія...Болгарія)	*За даними Світового Банку (2013). Польща - $22,513*
Чисті надходження прямих іноземних інвестицій за період 2015-2020	-	$40 млрд ($8 млрд/рік)		*За даними Світового Банку, середній показник по Україні за 2003-2013 – $ 6.6 млрд. на рік*
Максимальне відношення загального дефіциту бюджету, включно із Нафтогазом, до ВВП	10.1%	3%	5.8%....0.8% (Велика Британія....Болгарія)	*За даними прогнозу МВФ (2014)/ Маастрихтські критерії конвергенції/ за даними Eurostat*
Максимальне відношення загального державного боргу до ВВП	67.6%	60%	90%....19% (Велика Британія....Болгарія)	*За даними прогнозу МВФ (2014)/ Маастрихтські критерії конвергенції/ за даними Eurostat*
Інфляція	19%	1,70%	3.2%....(0.9%) (Естонія....Греція)	*За даними прогнозу МВФ (2014)/ Маастрихтські критерії конвергенції/ за даними Eurostat*
БЕЗПЕКА				
Військові витрати, % від ВВП	1,02%	5%	2.4%....0.5% (Греція....Люксембург)	*Україна – дані Держбюджету (2013). Інші – за даними SIPRI (2013): Росія – 4.1%, Ізраїль – 5.6%*
Чисельність професійних військових на 1000 населення	2,8	7	13.4....1.8 (Греція....Люксембург)	*За даними IISS (2012). Ізраїль – 22, Сінгапур 15.6, Кіпр – 11, Туреччина – 8.7*
Довіра експертного середовища до суду		60%		*Опитування експертного середовища (адвокати, юристи)*
Оновлення кадрового складу державних службовців (правоохоронні органи, судді, прокуратура, влада)		70%		*За даними державної статистики*
Ліміт частки одного постачальника в загальному обсязі закупівель будь-якого енергоресурсу	60%	30%		*Частка російського газу у 2013 році в загальному енергетичному балансі – 60%*
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ				
Середня тривалість життя	71	+3 роки	82....73 (Іспанія...Литва)	*За даними Світового Банку (2013)*
Частка коштів місцевих бюджетів у загальнодержавному бюджеті	31%	65%		*За даними Держбюджету (2013)*
Проникнення широкосмугового інтернету (кількість абонентів на 100 осіб)	8.83	25	40.17.... 15.5 (Данія...Словаччина)	*За даними Світового Банку (2013)/ Ізраїль – 25.67, Естонія – 26.54*
% випускників шкіл у 2020, які володіють 2-ма іноземними мовами		75%		*підтверджується міжнародними сертифікатами*
ГОРДІСТЬ				
Громадяни України, що відчувають гордість за свою країну		90%		*за результатами загальнонаціонального опитування*
Кількість призових місць на Олімпіаді-2020 в Японії		35 медалей	65....1 (Велика Британія....Португалія)	*20 медалей Україна отримала на літній Олімпіаді в Лондоні у 2012, 27 – у Пекіні у 2008*
Глобальний індекс конкурентоспроможності у боротьбі за таланти	66	Топ 30	63.... 3 (Румунія.... Данія)	*Рейтинг The Global Talent Competitiveness Index 2013, INSEAD*
Кількість фільмів у широкому прокаті українського виробництва у 2020 році	0	5		

Прем'єр-міністр України А.Яценюк розповів про три напрямки реформування місцевого самоврядування

У Плані дій «Відновлення країни» Уряд передбачає децентралізацію влади, зокрема, проведення бюджетної децентралізації, запровадження трирівневої структури місцевого самоврядування та стимулювання до укрупнення громад виключно економічними методами. Про це повідомив Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк на засіданні Уряду 3 вересня.

Арсеній Яценюк нагадав, що в парламенті України знаходиться законопроект про бюджетну децентралізацію, який був схвалений бюджетним комітетом Верховної Ради. Тому він звернувся до парламентарів із тим, щоб наступного тижня цей законопроект був ухвалений ВР.

«У нас є на сьогоднішньому етапі прорахований, правильний і адекватний перший етап бюджетної децентралізації. Приймайте його в першому читанні і будемо проводити дискусію. Якщо у вас є кращий – покажіть», - зазначив глава уряду.

Яценюк також наголосив на необхідності ввести трирівневу структуру місцевого самоврядування (регіон, район, громада), для чого потрібні зміни до Конституції України: «Бюджетну і фінансову децентралізацію Уряд проведе, тому що це компетенція Уряду. А Конституція – це той документ, який повинен бути прийнятий у співпраці Парламенту і Президента. На жаль, поки що такої результативної співпраці з боку Парламенту не спостерігається».

Також Уряд планує закріпити за органами місцевого самоврядування дохідну базу, що передбачено урядовим проектом змін до Бюджетного кодексу.

Окрім того, за словами глави Уряду, необхідно стимулювати укрупнення громад, але не тим шляхом, «яким ішли десять років тому - через адміністративну реформу адміністративними методами». Для цього, на переконання Арсенія Яценюка, необхідні виключно економічні стимули. «Зібралися, прийняли рішення самостійно, добровільно, і об'єднали територіальну громаду. Така громада отримає більше грошей, більше повноважень і, відповідно, - більше можливостей», - повідомив Арсеній Яценюк.

Інформація телеканалу «5 канал», 05.05.2014, http://www.5.ua/ukrajina/politika/item/392899-yatseniuk-rozpoviv-pro-try-napriamky-reformuvannia-mistsevoho-samovriaduvannia

Комітет Регіонів ЄС і Україна створять спільну робочу групу з впровадження реформи децентралізації в Україні

8 жовтня у рамках візиту в Брюссель Віце-прем'єр-міністр України – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Володимир Гройсман провів зустріч з Президентом Комітету Регіонів Мішелем Лебраном.

Сторони обговорили прогрес впровадження Україною реформ із децентралізації влади та адміністративного устрою, як складової програми реформ Президента України «Стратегія-2020», а також розширення регіональної співпраці з ЄС за рахунок нових програм і стратегій.

Українська сторона підкреслила зацікавленість в активізації співпраці з Комітетом Регіонів ЄС, передусім щодо реалізації спільних проектів для поетапної адаптації реформи децентралізації на місцях.

Українська делегація відзначила, що готова використовувати усі наявні інструменти та досвід європейських партнерів для широкого діалогу з територіального співробітництва, регіонального розвитку та управління муніципальним сектором.

Сторони домовилися про створення спільної робочої групи України та Комітету Регіонів ЄС, яка працюватиме над впровадженням реформи з децентралізації в Україні. Зокрема, її функція полягатиме в сприянні реалізації підготовленої реформи та наданні практичної допомоги з боку ЄС місцевим органам влади.

У Чернівцях обговорили шляхи реалізації стратегії ЄС для Дунайського регіону

10 вересня, в приміщені обласної державної адміністрації відбулися громадські слухання на тему:«Стратегія ЄС для Дунайського регіону та її реалізація в Україні». Захід відбувся за підтримки проектів «Посилення ролі громадянського суспільства у сприянні уряду в процесі Стратегії ЄС для дунайського регіону», що фінансується Європейським Союзом та DanubeRiverShow, що фінансується урядом землі Баден-Вюртемберг (Німеччина) спільно із фондом Баден-Вюртембергу.

Участь у громадських слуханнях взяла начальник управління міжнародного співробітництва та інвестицій обласної державної адміністрації Неля Малько, президент Дунайського форуму громадянського суспільства Штефан Аугуст Лютгенау (Німеччина) і представник пріоритетного напрямку 10 Дунайської стратегії ЄС «Інституційні можливості та співробітництво» Йорг Міртль (Австрія), а також місцеві громадські діячі та науковці.

Неля Малько прокоментувала можливості створення в області сприятливого інвестиційного клімату для вітчизняних та іноземних інвесторів в контексті цілей та пріоритетів Дунайської стратегії ЄС. «Ця стратегія охоплює 14 країн-учасниць. Вона окреслює спільні для всього регіону проблеми транспортної інфраструктури, екології та енергозбереження і дає інструменти для їх вирішення спільними зусиллями», – наголосила посадовець.

В свою чергу Йорг Міртль і Штефан Аугуст Лютгенау зазначили, що головним завданням громадських слухань є пошук шляхів впровадження згаданої стратегії на Буковині.

Голова Чернівецької ОДА Роман Ванзуряк зустрівся з Міністром інфраструктури України Максимом Бурбаком

Голова обласної державної адміністрації Роман Ванзуряк зустрівся з Міністром інфраструктури України Максимом Бурбаком, який з робочим візитом перебуває в Чернівецькій області. Під час зустрічі за участю голови обласної ради та керівництва Чернівецького облавтодору сторони обговорили проблемні питання інфраструктурних об'єктів області.

Окрему увагу Роман Ванзуряк та Максим Бурбак звернули на питання завершення ремонту об'їзної дороги довкола міста Хотин, відновленні автошляхів у Путильському районі та мосту в селі Маршинці Новоселицького району.

Крім того, голова облдержадміністрації наголосив на нагальності завершенні робіт із встановлення покрівлі обласного пренатального центру до кінця цього року.

Також Роман Ванзуряк підкреслив, що крайова влада зацікавлена, аби роботи із залученням бюджетних коштів виконували підрядні організації, зареєстровані у Чернівецькій області. «У такий спосіб ми забезпечимо створення додаткових робочих місць та збільшення надходжень до місцевих бюджетів. Крім того, роботи мають виконувати ті підприємства, які не мають за собою боргів», - відзначив голова облдержадміністрації.

прес служба ОДА

Голова Чернівецької ОДА зустрівся з Надзвичайним та Поважним послом Франції в Україні

5 вересня голова обласної державної адміністрації Роман Ванзуряк зустрівся із Надзвичайним та Повноважним Послом Франції в Україні Аленом Ремі. Під час зустрічі обговорено можливі напрями співпраці між Буковиною та французькими партнерами в галузі економіки та освіти.

Роман Ванзуряк наголосив на актуальності співпраці у сфері енергозбереження, аграрного виробництва, переробки деревини та виробництва меблів. Голова облдержадміністрації зауважив, що для обласної влади нині пріоритетом є збереження територіальної цілісності держави і всі сили спрямовані на те, аби забезпечити українських військовослужбовців всім необхідним.

Позаяк, привабливими для французьких інвесторів можуть бути проекти з виробництва на Буковині біоетанолу та біодизелю, реалізація яких сприятиме як розвитку економіки краю, так і покращенню екологічної ситуацію в області.

Обидві сторони висловили впевненість у подальшій плідній співпраці на взаємовигідних та партнерських умовах.

прес служба ОДА

Андрій ПАВЛЮК,

директор Департаменту інфраструктури, містобудування, архітектури та житлово - комунального господарства обласної державної адміністрації

Актуальні питання функціонування галузі пасажирських автотранспортних перевезень

Ринок внутрішніх пасажирських перевезень функціонує під впливом чималої кількості екзогенних та ендогенних факторів, зокрема таких як індекс цін виробників, індекс інфляції, зростання рівня соціального забезпечення та соціальних гарантій, стан рівня оподаткування підприємств, рівень державного регулювання економіки в цілому. Не дивлячись на зазначене, автотранспортна галузь залишається однією із найважливіших галузей національної економіки, ефективне функціонування якої є необхідною умовою стабілізації, структурних перетворень економіки, розвитку зовнішньоекономічної діяльності, захисту економічних інтересів України в цілому. Невід'ємною складовою інфраструктурної системи кожного регіону є ринок автотранспортних послуг, який не тільки задовольняє потреби населення та суспільного виробництва у перевезеннях, а є одним із головних чинників досягнення соціально-економічних пріоритетів.

Із здобуттям Україною незалежності галузь пасажирських автотранспортних перевезень зазнала суттєвих змін. Окрім критичного рівня фінансового стану галузі, значного рівня зношеності матеріально-технічної бази, відсутності інновацій, Україна успадкувала від Радянського Союзу чинну громіздку систему соціальних пільг. Лібералізація ринку внутрішніх пасажирських перевезень шляхом здійснення приватизації та запровадження спрощеної системи оподаткування, спричинило подрібнення великих автомобільних підприємств на сотні дрібних. Так, за даними статистичних спостережень структура ринку пасажирських перевезень за організаційно правовою формою господарювання розподілена наступним чином: кількість фізичних осіб-підприємців становить близько 80%; кількість підприємств різних організаційно-правових форм власності становить близько 20%.

Позитивними змінами у напрямку розвитку ринку пасажирських перевезень стало удосконалення нормативно-правової бази щодо безпеки перевезень та якості автотранспортних послуг, створення підґрунтя до забезпечення рівних умов функціонування суб'єктів підприємницької діяльності різних форм власності; підвищення ефективності механізму державного регулювання пасажирських перевезень в цілому.

Оновлені вектори розвитку автомобільного транспорту були чітко сформовані із прийняттям згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 р.№ 2174-р. «Транспортної стратегії

України до 2020 року». На цей час, досягнення пріоритетів передбачених стратегію можливе лише за рахунок виконання тактичних завдань. Такими ключовими аспектами, які дозволять забезпечити ефективне та стабільне функціонування ринку автотранспортних послуг є реформування діючої системи пільг на проїзд у громадському транспорті загального користування приміського та міжміського сполучення, забезпечення вільного ціноутворення на ринку автотранспортних послуг, легалізація тіньового сектору ринку а також оновлення матеріально-технічної бази.

Реформування діючої системи пільг на проїзд у громадському транспорті загального користування зумовлене тим, що діяльність автомобільних перевізників знаходиться під тиском стійких темпів зростання собівартості автотранспортних послуг з однієї сторони, та вимог чинного законодавства про соціальний захист населення щодо забезпечення реалізації права громадян на безкоштовний проїзд громадським транспортом на приміських та міжміських автобусних маршрутах загального користування, з іншої сторони.

З року в рік в розрахунках до проекту Державного бюджету України не враховуються обсяги заборгованості, які складаються на 1 січня наступного за звітним роком, в результаті чого, при розподілі зазначеної субвенції місцевими радами між видами послуг, зменшуються обсяги асигнувань, які передбачаються на здійснення компенсаційних виплат за пільговий проїзд у поточному бюджетному році. Це пояснюється ще й тим, що відсутній механізм визначення фактичної вартості пільгового перевезення. Через систематичне недофінансування за надані послуги з кожним роком, особливо на підприємствах, що надають послуги з перевезення, відбувалося накопичення невирішених проблем, які призводять до кризового стану і безпосередньо впливають не тільки на якість а й на рівень безпечного перевезення пасажирів. На цей час, рівень відшкодування втрат за перевезення пільгових категорій громадян становить 60-70%.

Для вирішення вказаної проблеми необхідним є здійснення систематизації законодавства України, що регулює порядок надання транспортних пільг (на цей час, пільги на проїзд у громадському транспорті регулюються більше ніж 22 законодавчими актами, а право на пільговий проїзд має близько 17 мільйонів осіб або кожен четвертий громадянин України) та забезпечити повну реєстрацію громадян, які мають право на такі пільги у Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільговий проїзд. Одночасно, оптимізувати наявний перелік категорій громадян, що мають право на зазначені пільги, виходячи із ступеню їх нужденності та із врахуванням середньомісячної частоти їх поїздок.

Зі свого боку, обласною державною адміністрацію направлено ряд відповідних пропозиції Кабінету Міністрів України та Міністерству інфраструктури України. Зокрема, проведена робота щодо аналізу проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики обліку перевезень пільгових категорій громадян на автомобільному транспорті». Враховуючи те що, проект не містив кінцевої мети обліку пільговиків, а саме принципу збалансованості інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, він був відхилений. Натомість, реформування діючої системи пільг на проїзд у громадському транспорті загального користування, шляхом запровадження адресної грошової допомоги окремим категоріям громадян підвищить ефективність використання бюджетних коштів та посилить рівень соціальної справедливості.

Варто зазначити, що Міністерство інфраструктури усвідомлюючи всю важливість соціальної складової пасажирських перевезень, підтримало вищезазначену ініціативу. На даний час, вказані пропозиції враховано Міністерством соціальної політики України та Міністерством фінансів України при розробці «Основних напрямків бюджетної політики України на 2015 рік». Іншим важливим питанням, що потребує вирішення є забезпечення вільного ціноутворення на автотранспортні послуги. Так відповідно до ст. 10 Закону

України «Про автомобільний транспорт» тарифна політика на автомобільному транспорті повинна забезпечувати баланс між платоспроможним попитом на послуги та обсягом витрат на їх надання, а також задовольняти підприємницький інтерес. Пунктом 1.6 «Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту», затвердженої наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.11.2009 №1175, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.11.2009 №1146/17162, перегляд рівня тарифів повинен здійснюватись у зв'язку зі зміною умов виробничої діяльності та реалізації послуг, що не залежать від господарської діяльності перевізника, в тому числі в разі зміни вартості палива більш ніж на 10%. Сучасні макроекономічні реалії у галузі пасажирських перевезень характеризуються різким зростанням цін на паливно-мастильні матеріали та інші складові матеріально-технічного забезпечення, збільшення розміру мінімальної заробітної плати та відповідно відрахувань із неї, зростання вартості капітальних ремонтів та інших витрат пов'язаних з перевезенням пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, що в свою чергу приводять автомобільних перевізників до втрати необхідного рівня їх рентабельності та платоспроможності. Погіршує дану ситуацію і наявність значного часового лагу при приведенні тарифів до економічно обґрунтованого рівня.

На цей час, розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про державне регулювання цін (тарифів) та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», яким передбачається, зокрема, вивести із сфери регулювання обл(міськ) держадміністраціями тарифи на перевезення пасажирів і вартість проїзних квитків у міському пасажирському транспорті - метрополітені, автобусі, трамваї, тролейбусі (який працює в звичайному режимі руху).

За результатами розгляду одержаних зауважень і пропозицій щодо проекту постанови та процедури погодження, прийматиметься рішення стосовно порушення перед Кабінетом Міністрів України питання впорядкування обсягів державного цінового регулювання та повноважень органів виконавчої влади та державних колегіальних органів у цій сфері, прийняття якого стане фундаментально основою впровадження вільного ціноутворення на автотранспортні послуги.

Не менш важливою передумовою запровадження вільного ціноутворення є забезпечення рівних умов функціонування учасників ринку пасажирських перевезень. Така потреба виявляється в тому, що вимоги до організації діяльності підприємств-юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців згідно з чинним законодавством суттєво відрізняються. Дані відмінності стосуються побудови виробничої структури, зокрема: наявності обслуговуючої ремонтної бази, служби охорони праці, служби експлуатації транспортних засобів та безпеки дорожнього руху, служби медичного огляду, обсягів опрацювання статистичної та фінансової звітності, чисельності штату працівників, ступеня відповідальності за порушення у сфері організації перевезень тощо. Особливо жорстко конкуренція між перевізниками різних форм власності виявляється через непорівнянність структури їх витрат та податкового навантаження.

Підприємства-юридичні особи сплачують значну кількість податкових платежів, зокрема плату за землю, податок на додану вартість, податок на прибуток, а також здійснюють відрахування на соціальне забезпечення працівників. Таке податкове навантаження у порівнянні з оподаткуванням фізичних осіб-підприємців створює нерівноправні умови їх функціонування та не забезпечує справедливої конкуренції.

Як наслідок, фізичні особи-підприємці та підприємства, які працюють на спрощеній системі оподаткування, мають штучні переваги перед підприємствами що працюють на загальній системі оподаткування, чим витісняють з ринку авто-

транспортних послуг великі базові підприємства. Це призводить до зростання вартості тарифів на проїзд, перенасичення ринку транспортними засобами малої місткості і різкого зменшення кількості автобусів великої місткості, що є неефективним ні з точки зору екології та безпеки перевезень, ні з точки зору наявної суспільно необхідної транспортної роботи. За даних обставин доцільним є розроблення та впровадження єдиної системи оподаткування для підприємств автотранспортної галузі, яке дозволить вирішити ще одне не менш важливе та проблемне питання. Ним є проблема значного зносу матеріально-технічної бази, оновлення рухомого складу, відсутність інвестиційних ресурсів. Можливими варіантом вирішення вказаної проблеми є запровадження у рамках спеціальної системи оподаткування автотранспортних підприємств-юридичних осіб нульової ставки оподаткування із податку на додану вартість. або ж оподаткування податком на додану вартість юридичних осіб таким чином, щоб позитивну різницю між сумою податкових зобов'язань та сумою податкового кредиту звітного періоду підприємці сплачували до спеціального фонду Державного бюджету України та зараховували на спеціальний рахунок, відкритий в органі, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів. За умов обмеженості бюджетних фінансових ресурсів з'явиться реальна можливість запровадження цільового фінансування автотранспортної галузі, стимулювання автомобільних перевізників до активізації внутрішніх фінансових резервів.

Слід зауважити, що запровадження всіх вищевказаних заходів необхідно здійснювати виключно за принципами комплексності та системності. Лише за даних умов можливе ефективне функціонування ринку пасажирських перевезень, укрупнення автомобільних перевізників та створення мережі базових автотранспортних підприємств, що в свою чергу, забезпечить модернізацію автотранспортної системи. Також, такі кроки є необхідною передумовою інтеграції вітчизняної автотранспортної системи до європейської та світових транспортних систем.

статистика, факти, події

ПРОСУВАННЯ РЕФОРМ ЗА БРИТАНСЬКІ КОШТИ

Щоб поглибити співпрацю між бізнесом, владою, неурядовими організаціями та ЗМІ, британський уряд взявся фінансувати проект «Синергія в дії: регіональний діалог задля просування реформ, необхідних для впровадження Угод про асоціацію та про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі, та інформування громад про переваги Угод».

В обласній державній адміністрації провели зустріч представників Action Global Communications-Україна з бізнес-організаціями.

Одним з інструментів проекту є започаткування мережі Клубів реформ у пілотних регіонах (Вінниця, Полтава, Івано-Франківськ та Чернівці). Виконавці планують провести зустрічі з фахівцями з Представництва ЄС в Україні, країн-членів ЄС у Києві, українського уряду, експертами, бізнесом, секторальними спеціалістами.

- На цій зустрічі ми шукали точки дотику, що цікавить нас, що цікавить їх, якою буде співпраця, чого найперше хоче бізнес, як знайти найбільше вигоди, - розповідає начальник управління міжнародного співробітництва та інвестицій ОДА Неля Малько. – Проект передбачає інформаційний супровід, буде конкурс на краще висвітлення інформації у ЗМІ. Також на сторінці у ФБ у режимі питання-відповідь можна буде поспілкуватись з фахівцями як українськими так і європейськими. Напрацюють базу торгових представників, експертів.

Тетяна ЛУКАЩУК,

завідувач сектору реалізації державної політики у сфері державної служби та місцевого самоврядування Управління державної служби Головдержслужби України у Чернівецькій області, член Регіональної робочої групи з опрацювання пропозицій щодо змін до Конституції України

Україна на шляху конституційних змін

Україна переживає важливий етап свого становлення як незалежної та правової європейської держави, тому на часі потреба конституційних змін у країні, зокрема це стосується і системи управління органів виконавчої влади.

У Чернівецькій області протягом липня-вересня цього року тривали обговорення внесеного Президентом України Петром Порошенком проекту Закону "Про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації державної влади" та Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Даний проект Закону передбачає децентралізацію влади, яка є першим кроком до нових реформ, зокрема місцевого самоврядування, а саме збільшення повноважень місцевих громад у єдиній унітарній державі, наділення їх відповідними фінансовими та матеріальними ресурсами з наданням можливості регіонам самостійно визначати економічну та соціальну політику, посилення конституційно-правового статусу місцевого самоврядування. Закріплено, що розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів різних рівнів здійснюється за принципом субсидіарності (розподіл видатків між державним бюджетом та бюджетом на місцях з максимальним наближенням послуг до їх безпосередніх споживачів).

Згідно з напрацьованою Урядом та Президентом Концепцією змін до Конституції, важливим елементом є запровадження трирівневої системи адміністративно-територіального устрою України: регіон, район та громада з повсюдністю місцевого самоврядування. Де-факто це означає укрупнення населених пунктів. Передбачається передача основних повноважень обласних державних адміністрацій до органів місцевого самоврядування, залишивши органам виконавчої влади контрольно-наглядові та координуючі функції інших структурних органів, повністю оновити бюджетну систему, збалансувати повноваження органів влади відповідальністю.

Обговорення проекту відбувалося за запропонованою трирівневою моделлю.

1 рівень – 4 кущові заходи у кожному районі Чернівецької області;

2 рівень – 1 районний підсумковий захід у кожному з 11-ти районів Чернівецької області;

3 рівень – 1 обласний узагальнюючий захід у місті Чернівці.

Загалом, у громадських обговореннях з цього приводу на Буковині взяло участь понад тисячу учасників.

Розпорядженням Чернівецької обласної адміністрації було створено регіональний Оргкомітет з проведення громадських обговорень змін до Конституції України щодо децентралізації державної влади, який засідав щотижня, збираючи та акумулюючи всі надані пропозиції та зауваження в рамках зазначених заходів. Регіональна робоча група регулярно інформувала Оргкомітет про зміст наданих пропозицій громадян.

Жваво, із зацікавленням відбувалися такі заходи у Кельменецькому, Заставнівському, Сокирянському, Герцаївському районах, найбільш активно громадськість була представлена у Хотинському районі.

В рамках проекту «Реформування місцевого самоврядування: перші кроки до справжньої демократії!» проводилися круглі столи з зазначеної тематики.

У вересні під головуванням першого заступника голови Чернівецької обласної державної адміністрації Івана Рибака відбувся обласний узагальнюючий захід з обговорення змін до Конституції України щодо децентралізації державної влади. Участь у підбитті підсумків публічних дискусій взяли голови районних державних адміністрацій, а також науковці та експерти.

Наголошувалося, що за результатами обговорення відповідні пропозиції від області будуть скеровані до Києва для подальшого врахування. Учасники засідання висловили впевненість, що і в подальшому буковинці будуть активно долучатися до обговорення важливих змін, які ініціюватиме керівництво держави, послідовно дотримуючись євроінтеграційного курсу.

Всіх учасників заходів з обговорення змін до Конституції України об'єднують наступні пропозиції:

- скорочення чисельності народних депутатів Верховної Ради України,
- скасування недоторканості народних депутатів Верховної Ради України,
- розмежування голів обласної та районних рад і голів обласного та районних виконкомів,
- обрання голів обласної та районних рад прямим голосуванням на місцевих виборах,
- надання органам місцевого самоврядування права самостійно розпоряджатися коштами, зробленими на території відповідної юрисдикції,
- застосування збалансованого принципу укрупнення територіальних громад,
- чітке розмежування повноважень голів державних представництв та керівників органів місцевого самоврядування,
- дієве закріплення гарантій соціального захисту громадян України,
- внесення змін до Бюджетного, Податкового, Земельного кодексів України, Законів України "Про місцеве самоврядування", "Про прокуратуру".

На робочих зустрічах йшлося також про необхідність змін, які торкнуться не лише Конституції, але й ключових законодавчих та підзаконних актів, що стане запорукою становлення України як сучасної європейської демократичної держави з потужною економікою.

Головний висновок проведеної роботи, на мій погляд, полягає в тому, що запорукою успішної реалізації будь-яких реформ, Конституційної зокрема, має бути взаємовигідна тристороння взаємодія представників громади, органів державної влади та місцевого самоврядування. Зрозуміло, це однозначно не буде легко, однак допоможе суспільству, про що свідчить хоча б досвід сусідніх країн, отримати низку переваг, розвинути демократичні засади у суспільстві, трансформувати владну систему, посилить довіру громадян до органів державної влади та місцевого самоврядування, а отже, сприятиме розвитку держави загалом.

І коли як не сьогодні проводити нові реформи, будувати незалежну правову європейську країну, в якій буде стабільно та комфортно жити й працювати на благо своїх нащадків, відчувати впевненість у майбутньому.

Бережімо себе та Україну!

Наталія КАЗИМИР,
начальник відділу Чернівецького міського управління юстиції

Децентралізація влади у контексті запропонованих змін до Конституції України

По всій Україні триває обговорення змін до Конституції України щодо децентралізації влади і концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, схвалених Кабінетом Міністрів України 1 квітня 2014 року та підтриманих Президентом України.

Зміни до Конституції України повинні вирішити три основні питання: унеможливлення узурпації влади та встановлення механізмів ефективної співпраці між вищими органами влади; проведення децентралізації влади та зміцнення місцевого самоврядування; забезпечення незалежності суддів.

Децентралізація є одним із фундаментальних принципів системи дер-жавного управління розвинених країн. Біля її витоків лежить гіпотеза теорії менеджменту про те, що звуження кола завдань призводить до підвищення якості їх виконання та покращення результатів роботи.

На основі цього припущення центральні уряди розвинених країн намагаються максимально розвантажити себе від локальних функцій, які ефективніше можуть виконувати органи місцевого самоврядування, сконцентрувавшись на реалізації загальнонаціональних завдань. Як правило, центральна влада в розвинених країнах залишила за собою такі функції як національна оборона, макроекономічна політика, грошово-кредитна сфера, судова система, управління транспортними комунікаціями державного значення.

У свою чергу освіта, медицина, комунальне господарство та комунальні комунікації, пожежна безпека, благоустрій, охорона правопорядку – передані на місцевий рівень.

Закономірно, що реальна децентралізація державного управління (відповідно і витратних зобов'язань) завжди супроводжується переданням органам місцевого самоврядування еквівалентних фінансових джерел. Передача повноважень без адекватного розширення їх фінансової бази загрожує перетворенням органів місцевого самоврядування в інститути, що займаються пасивною реалізацією політики центральної влади.

Спираючись на міжнародний досвід, українські фахівці та політики опрацювали ключові положення державної Концепції розвитку місцевого самоврядування. Її затвердження - це перший крок до того, щоб в Україні з'явилася відповідальна місцева влада.

Основними кроками реформування системи місцевої влади є:
- Передача повноважень місцевим громадам;
- Введення 3-рівневої системи адміністративно-територіального устрою (області, райони, громади);
- Розмежування повноважень і функцій органів місцевого самоврядування;
- Формування радами керуючих органів - виконкомів.

Функціонування місцевого самоврядування передбачає наявність ефективного управлінського механізму, який можна створити шляхом децентралізації влади.

По-перше, децентралізація дозволяє налагодити дієвий механізм комунікації чиновників і громади. Важливо, щоб остання обирала власних керівників, таким чином утверджуючи реальні зв'язку між обраними посадовцями і народом. Ми говоримо про коригування спільних планів розбудови регіону, про обов'язкову і регулярну звітність керівників перед людьми, про внесення пропозицій громадою, вказування на недоліки роботи, довіру чи недовіру можновладцям, взаємну відповідальність.

По-друге, украй важливо враховувати фактор довіри, який є «наріжним каменем» процесів будь-якого врядування взагалі.

По-третє, децентралізація влади дозволяє сформувати на місцях дієву управлінську вертикаль, що здатна оперативно вирішувати чимало важливих питань.

РІВНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ
БАЗОВИЙ:
- громади
РАЙОННИЙ:
- райони
РЕГІОНАЛЬНИЙ:
- Автономна Республіка Крим,
- області,
- міста Київ і Севастополь
ПОВНОВАЖЕННЯ БАЗОВОГО РІВНЯ:
- економічний розвиток,
- розвиток місцевої інфраструктури,
- планування розвитку території громади,
- вирішення питань забудови території,
- благоустрій території,
- надання житлово-комунальних послуг,
- організація пасажирських перевезень на території громади,
- утримання доріг комунальної власності в поселеннях,
- громадська безпека,
- гасіння пожеж,
- середня, дошкільна та позашкільна освіта,
- швидка медична допомога, первинна охорона здоров'я, профілактика хвороб,
- культура та фізична культура,
- соціальна допомога через територіальні центри,
- адміністративні послуги через центри надання таких послуг
ПОВНОВАЖЕННЯ РАЙОННОГО РІВНЯ:
- виховання та навчання дітей у школах-інтернатах загального профілю,
- надання медичних
ПОВНОВАЖЕННЯ ОБЛАСНОГО РІВНЯ:
- регіональний розвиток,
- охорона довкілля,
- розвиток обласної інфраструктури, передусім шляхів обласного значення, міжобласного та міжрайонного транспорту,
- забезпечення професійно-технічної освіти,
- надання високоспеціалізованої медичної допомоги,
- розвиток культури, спорту, туризму

Регіональна політика є особливим видом державної політики та здійснюється на трьох рівнях: на національному її реалізують центральні (загальнонаціональні) органи влади стосовно окремих регіонів (областей); на субнаціональному регіональна політика здійснюється регіональними (місцевими) органами влади та управління стосовно більш дрібних територій (аж до окремих населених пунктів – міста, села, селища, що знаходяться на території конкретної області (району) країни).

Реформа місцевого самоврядування не відбудеться без децентралізації влади.

Децентралізація влади це передача більших повноважень в регіони місцевим радам і збереження більшості ресурсів на місцях. Це дозволить владі на місцях реалізовувати дійсно необхідні проекти, заходи та мати для цього достатньо коштів. А громади зможуть контролювати ефективність роботи місцевої влади. Це - пряма функція і право громади. Інтереси регіональних громад повинні бути на першому місці, а значить зароблені кошти повинні працювати саме на людей.

На сучасному етапі в Україні першочерговим завданням є збереження унітарного державного устрою України з одночасною децентралізацією – важливою складовою оптимізації системи органів державної влади і місцевого самоврядування. Отже, визначальними в умовах демократизації українського суспільства, європейської інтеграції є його реалізація відповідно до існуючих міжнародних стандартів і потреб людини, трансформація системи влади і територіальної організації. Надмірне посилення центральної влади – шлях до централізму, а результатом безмежної самостійності регіонів можуть стати сепаратизм, руйнування державності. Звідси завданням для науки і практики є пошук і забезпечення таких механізмів, які підтримували б оптимальне співвідношення між різними рівнями влади, забезпечували територіальну цілісність, єдність держави і прагнення регіонів реалізувати власний по-тенціал, надавати відповідні послуги населенню та максимально ефективно реалізовувати стратегії регіонального розвитку.

статистика, факти, події

ЧИТАЦЬКІ РОДИНИ – ЗОЛОТА КАТЕГОРІЯ КОЖНОЇ КНИГОЗБІРНІ

За сприяння управління культури ОДА, Чернівецького відділення Української бібліотечної асоціації, обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Івасюка цьогорічний огляд-конкурс «Бібліотека і сімейне читання» спрямували на виконання «Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 р.» та підняття рівня читацької культури населення краю.

Захід також сприяє впровадженню сучасних бібліотечних послуг на базі новітніх інформаційних технологій. У підсумковому етапі обласного огляду-конкурсу взяли участь сільські бібліотеки-філії області - переможці І (районного) туру.

Крім конкурсної слайдової презентації з елементами відео бібліотеки представили додаткові матеріали про свої читацькі династії: читацькі літописи, щоденники, власні розробки реклами улюбленої книги тощо.

За результатами обласного огляду конкурсу переможцями стали: І місце (бібліотека-філія с. Старий Вовчинець Глибоцької ЦБС), ІІ місце (сільська бібліотека с. Рівня Вижницького району та бібліотека-філія села Мольниця Герцаївської ЦБС), ІІІ місце (бібліотека-філія с. Росошани Кельменецької ЦБС, бібліотека-філія с. Реваківці Кіцманської ЦБС, бібліотека-філія с. Ширівці Хотинської ЦБС).

Переможців привітала начальник управління культури ОДА Віра Китайгородська і вручила нагороди та цінні подарунки (фотоапарати). Учасників нагородили подяками обласного відділення Української бібліотечної асоціації.

Григорій ТІМІШ,

в.о.голови Глибоцької районної державної адміністрації

Глибоцький район перебуває серед лідерів області

Народився 11 грудня 1970 року в селі Купка Глибоцького району Чернівецької області в сім´ї колгоспників. В 1978 році пішов до першого класу Купської школи, яку закінчив зі срібною медаллю. Навчався в Тираспільському державному педагогічному інституті за спеціальністю вчителя географії і біології. Працював на різних посадах в закладах освіти. В 2005 році обіймав посаду заступника голови Глибоцької райдержадміністрації. Через рік його обрано заступником голови Глибоцької районної ради, де пропрацював до листопада 2010 року. З 29 липня 2014 року призначений заступником голови Глибоцької районної державної адміністрації. Протягом 3скликань є депутатом районної ради.

Працюючи на різних посадах Григорій Іванович брав участь у розробці та неодноразово у впроваджені транскордонних проектів, правильно вважаючи, що для прикордонних районів нашої області саме плідна та тісна співпраця в різних галузях економіки, культури, освіти з Міжнародними організаціями дасть нові можливості в перспективі отримати реальні результати. Так, завдяки наполегливій роботі по залученню та впровадженню інвестицій в Глибоцький район у 2006 році було збудовано 4 спортивні зали в навчальних закладах сіл Теребленче, Черепківці, Валя Кузьмина та Червона Діброва.

«Приступаючи до роботи в якості в.о.голови РДА та розуміючи усю відповідальність, я визначив основні пріоритети у своїй роботі – допомога військовослужбовцям, які беруть участь в АТО, підтримка соціально-незахищених верств населення, розвиток та розбудова Глибоччини» - зазначив у своєму виступі під час представлення Григорій Іванович Тіміш.

В цілому Глибоцький район І півріччя завершив з позитивними результатами. Підтвердженням цього є зайняте в рейтинговій оцінці за січень-червень 2014 року друге місце серед районів області.

Одним із ключових аспектів діяльності є виконання бюджетів різних рівнів. Так, в цілому, по доходах загального та спеціального фондів за січень–серпень 2014 року до місцевих бюджетів при плані затвердженого розпису місцевими радами з урахуванням змін 21463,1 тис. грн. фактично надійшло 23612,2 тис. грн., що складає 110,0 відсотки або перевиконання складає в сумі 2149,1 тис. грн. До відповідного періоду за минулий рік надійшло доходів більше на 1079,7 тис. грн., або темп приросту склав 104,8 відсотків.

В економіці Глибоцького району одну з провідних ролей відіграє промисловий комплекс, який впливає на ключові аспекти соціально-економічного життя краю. Так, за січень – серпень

2014 року промисловими підприємствами краю реалізовано товарної продукції на 36644,2 тис. грн. що на 8308,6 тис. грн. або на 29,3% більше, порівняно з показником за відповідний період 2013 року. (28335,6 тис. грн.).

За 8 місяців 2014 року в районі зареєструвалося 9 юридичних осіб та 112 суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб.

Також активно здійснюється зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність. Так, станом на 01.07.2014 року обсяг експорту склав 2439,4 тис. дол. США, що на 7,3% більше в порівнянні із показником на відповідну дату 2013 року. Показник імпорту – 1205,6 тис. дол. США. Зовнішньоекономічне сальдо – позитивне і становить 1233,8 тис. дол. США.

За перше півріччя 2014 року обсяг прямих іноземних інвестицій складає 3460,7 тис. дол. США. Частка району в обласному показнику – 4,6%.

Одним із найпроблемніших питань Глибоччини протягом багатьох років залишалося необхідності проведення ремонту доріг в населених пунктах району, в тому числі в селищі Глибока. Щороку стан доріг з асфальтним покриттям вимагав проведення капітального ремонту, але на окремих проблемних ділянках проводилися тільки часткові ремонти. Це призводило до ще більшого пошкодження доріг. В нинішньому році завдяки підтримці голови ОДА Р.Ванзуряка на ремонт доріг селища передбачено освоїти близько 10 млн.грн. Наразі більша частина запланованих робіт вже виконана.

Галузь охорони здоров'я Глибоцького району представлена центральною районною комунальною лікарнею, 19 лікарськими амбулаторіями загальної практики – сімейної медицини та 43 дільницями загальної практики – сімейної медицини при Глибоцькому районному центрі первинної медико-санітарної допомоги, 7 фельдшерсько-акушерськими пунктами та 7 фельдшерськими пунктами. Це дало можливість 100% населення обслуговувати за принципом загальної практики – сімейної медицини.

На галузь району в 2014 році заплановано виділити 38млн.869 тис.грн.

У серпні п.р. Міністерством охорони здоров'я України для потреб медиків пунктів швидких медичних допомог Кам'янки та Тереблече передано 2 нові відповідно обладнані автомобілі „швидкої допомоги". Така ж автівка нещодавно була передана ПШД селища Глибока.

Мережа закладів освіти району у 2014 році складається з – 39 загальноосвітніх заклади (521 клас, 8947 учнів, 1500 вчителів), 22 дошкільних навчальних закладів та 3 позашкільні навчальні заклади. Близько половини навчальних закладів – з румунською мовою навчання.

У Глибоцькому районі повністю збережена мережа закладів культури. Так, на сьогоднішній день функціонує 34 клубних та 37 бібліотечних установ, 4 школи естетичного виховання, а саме - 3 музичні та 1 художня школи, також 2 музеї – Глибоцький краєзнавчий музей та музей старообрядництва в с.Біла Криниця. Фінансове забезпечення на 2014 рік складає 10,9 млн.грн., що відповідає потребі галузі.

Враховуючи суспільно-політичну ситуацію в державі на території району було прийнято рішення про обмеження в проведенні культурно-масових заходів, але згідно раніше запланованих заходів наші колективи беруть участь у міжнародних та всеукраїнських фестивалях та конкурсах. Так, в липні п.р. в місті Радівці що в Румунії проходив XXIII Міжнародний фольклорний фестиваль «Арканул». Цьогоріч лауреатами фестивалю стали 11 фольклорно-етнографічних колективів,

в тому числі з Греції, Туреччини, Грузії та України. Вже вкотре представниками нашої держави став ансамбль «Ізвораш» з Глибокої (керівник Роман Нагірний). Фаворитами фестивалю були колективи: буковинські музики оркестру народних інструментів Глибоцького РКБТД (керівник – Іван Чупрун), запальні українські танці Заслуженого академічного буковинського ансамблю пісні і танцю (керівник - Леонід Сидорчук) та солісти ансамблю Іван Боднар і Валентин Опаєць.

18 – 21 серпня народний аматорський ансамбль народних інструментів «Трандафір» (керівник – Іван Боднар) та народний аматорський ансамбль танцю «Мерцішор» (керівник – Іван Коган) з с.Волока Глибоцького району взяли участь у Міжнародному фольклорному фестивалі в місті Тиргу-Жіу (Румунія). Також участь у фестивалі взяли колективи із Румунії, Італії, Алжиру, Македонії, Сербії, Молдови та Болгарії.

В квітні п.р. на Глибоччині активізувалася робота по збору благодійних коштів для потреб військових, які перебувають в зоні проведення АТО, а також підтримки поранених. Депутати районної ради не залишилися осторонь і прийняли рішення сесії про виділення по 2 тис.грн. – військовослужбовцям котрі перебувають в зоні проведення АТО та по 5 тис.грн. – раненим. Загалом в районного бюджету було виділено 435,5 тис.грн.

Крім того, в районі був зорганізований збір благодійних коштів громадами сіл району, які зібрали понад 670 тис.грн. Частина коштів було передано військовослужбовцям решта витрачена на придбання необхідного обладнання та екіпіровку військовослужбовців району, котрі беруть участь в антитерористичній операції на сході України, а також які тільки направлялися для проходження служби в зоні АТО. Збір народної допомоги в районі продовжується.

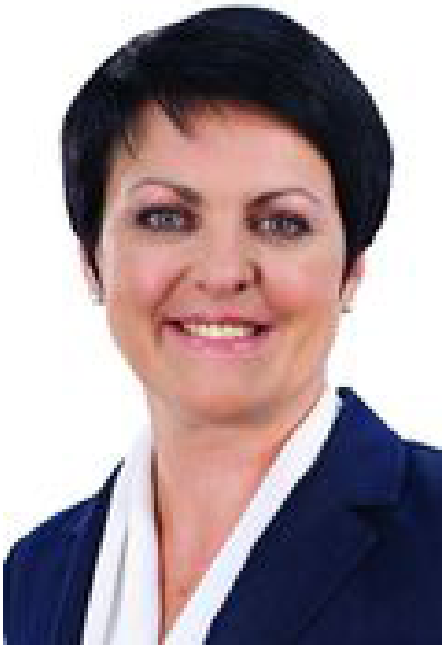
статистика, факти, події

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ЗНАХОДЯТЬ ПІДТРИМКУ ТА РОБОТУ НА БУКОВИНІ

До Чернівецької обласної служби зайнятості станом на 22 вересня ц.р. звернулося 137 приїжджих з окупованих територій та регіонів зони антитерористичної операції. За результатами звернень 71 особа отримала статус безробітного, трьох залучено до тимчасових робіт, а 23 особи центрами зайнятості працевлаштовано.

Як повідомляють фахівці відділу організації сприяння працевлаштуванню та надання послуг роботодавцям Чернівецького ОЦЗ, найбільше працевлаштованих з числа клієнтів цієї категорії у місті Чернівці, де найбільша база вакансій. Приїжджі уже працюють офіціантом, помічником вихователя дошкільного навчального закладу, двірниками, помічником адвоката, слюсарем аварійно-відбудовних робіт, комплектувальником проводів. У районах області – оператором птахофабрики (Глибоччина), листоношею (Кіцманщина), спеціалістом державної служби (м.Новодністровськ) та за іншими спеціальностями. Переселенці з допомогою служби зайнятості знаходять роботу на Буковині як на державних підприємствах, в установах та організаціях, так і в приватному секторі.

Тимчасовим переселенцям, які звертаються до обласного та базових центрів зайнятості, надається весь спектр соціальних послуг державної служби зайнятості – інформаційні та консультаційні, виплата матеріальної допомоги з безробіття, пов'язані з працевлаштуванням, пошуком роботи, участь в оплачуваних громадських та тимчасових роботах, профорієнтаційні послуги, для бажаючих розглядається можливість підвищення їхньої кваліфікації, професійної підготовки та перепідготовки, а також можливість започаткувати підприємницьку діяльність. Ці послуги надаються за сприяння Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Ширшає коло побратимів Чернівців

14 жовтня 2014 р. чернівецький міський голова Олексій Каспрук та мер Кишинева Дорін Кіртоаке підписали договір про побратимство між двома містами. З проханням поділитися враженнями ми зустрілися із учасницею цієї події, заступником міського голови з питань діяльності виконавчих органів міської ради Марією Порчук

- Добро дня, Маріє Дмитрівно. Можете поділитися враженнями від цієї події?

- Дуже гарні враження як нас приймали. Ви знаєте, коли ми були в Молдові, то це більше нагадувало День міста Чернівці, ніж День міста Кишинів (14 жовтня відзначався День міста в Кишиневі – ред.). Стільки уваги було приділено Чернівцям! Кишинів за ініціативи мера Кишинева навіть відмовилися від традиційного святкового феєрверку на честь Дня міста, на знак солідарності з Чернівцями та з Україною, що є символічно. Це було надзвичайно приємно, було дуже чітко відчутно, що ми не одні, і що побратимство це не на словах і не на папері, а справжнє.

- Стосовно побратимства, дуже цікаво, а ініціатива належала Чернівцям чи Кишиневу?

- Ініціатива належала кишинівцям. Правда, як з'ясувалося пізніше під час спілкувалися з мером і віце-мером Ясс (в цей самий день ми встигли побувати на День міста і в Ясси), то виявилось що це вони порадили мерові Кишинева мер і віце-пример Ясс (сміється). Між Яссами і Кишиневом є вже сталі відносини, вони також між собою є містами-побратимами, більше контактують, вони ближче… і вже сьогодні напрошується такий дуже потужний «трикутник» Чернівці-Кишинів-Ясси.

- Тобто народжується новий «тріумвірат розвитку»? Щодо розвитку, можливо є деякі аспекти?

- Нам надзвичайно цікаво говорити про такий «триумвірат», якщо можна це так назвати. Нам надзвичайно цікаве співробітництво з ними і на рівні обміну досвідом, і на рівні зміцнення зв'язків, і, безумовно, на рівні економічної співпраця. І хоча ми підписали угоду з Кишиневом лише кілька днів тому, у нас вже є багато планів щодо спільних проектів. Ми готувалися до цього підписання. На День міста Чернівці до нас приїхала дуже потужна делегація з Кишинева на чолі із заступником міського голови, до складу якої входили головний архітектор міста і депутати Кишинівської міської ради і вже тоді обговорили можливі спільні проекти, як транскордонні так і бізнесові та культурологічні.

Під час зустрічі в міській раді Ясс, ми зрозуміли, що більшість з цих проектів можуть бути тристоронніми. І хоча насправді ми дуже різні, нас багато що об'єднує, а ця відмінність виступає

своєрідним доповненням. Отже, будемо доповнювати один одного і будемо вчитися. До речі, я була вражена наскільки за останній період просунувся вперед, ну просто «рванув» Кишинів. І я думаю, що така дружба, таке партнерство має бути тільки на користь і воно обов'язково буде на користь.

- Скажіть, а щодо інших міст-побратимів, чи зберігаються відносини, є якісь спільні проекти?

- У нас вже є досвід не тільки культурних зв'язків, чим я насправді дуже горджуся, нещодавно ми відправили на фінансування проект між представниками двох міст, тобто нашого та іншого нашого міста-партнера, Коніна з Польщі, а також торгово-промислової палати Чернівців. Ми шукаємо можливість знайти фінансування для наших проектів, яких є дуже багато, серед них – проект основне завдання якого – відкриття прозорого офісу Центру надання адміністративних послуг, для того щоб зробити його більш доступним, зробити його в центрі міста, зробити його за європейським зразком. Ми з'ясували, що надати фінансову підтримку нам міг би канадсько-польський фонд, але обов'язковою умовою їх конкурсів є наявність польського партнера. І звичайно, до кого спочатку звертаєшся? До родини. І ми звернулися до міста-побратима Коніна, який в дуже такі обмежені терміни зробили все, щоб нам допомогти. І в такому трикутнику – дві міські ради та торгово-промислова палата підготували цей проект, зараз буквально залишилися лічені дні до оголошення результату. Нас обнадіяли, що ми маємо усі шанси отримати фінансування на реалізацію цього проекту.

Тобто замість стереотипів, щодо того, що побратимство між містами існує для того щоб приїхати, «пофестивалити», потанцювати з'являється принципово інша площина. Безумовно, зустрічі тільки покращують відносини. Треба зустрічатися, треба спілкуватися, знайомитись один з одним, знайомитись з культурою, традиціями. Проте, ми усвідомлюємо, що в нас, насправді, потужні партнери, які можуть далі допомогти і порадами, і бути досить хорошими лобістами. Особливо це стосується міст країн-членів Євросоюзу.

Тепер у нас також дуже гарні стосунки з болгарським містом Бургас, хоча ми і не є побратимами. Представники цього міста навіть запропонували користуватись їхнім офісом в Брюсселі для залучення європейських коштів для реалізації українських проектів.

Місто Конін, про якого ми згадували, за свої кошти прийняв 25 дітей з сімей учасників АТО. Вони організували для них справне свято… все що було цим дітям необхідно: трохи свята, трохи сонця, трохи любові від зовсім чужих людей. Діти були дуже задоволені поїздкою і ми за це надзвичайно вдячні нашим побратимам.

Як ми вже говорили, зараз у нас дуже хороші зв'язки з Яссами, у нас дуже хороші зв'язки також з румунським містом Тімішоарою. Є різні рівні, на яких здійснюються контакти – це громадських організацій, культурологічні, мистецькі колективи, спортсмени, науковці. Проте, партнерські стосунки стають потужними коли є хороші, дружні зв'язки між мерами, в тому числі на міжособистому рівні. Тоді у цій співпраці можна досягти більшого, що, у свою чергу, буде на користь і містам.

До речі, нещодавно ми дізналися від наших побратимів з Тімішоари, що вони з Яссами змагаються між собою за звання культурної столиці Європи 2021 року. Це надзвичайно цікавий конкурс, оскільки воно перетворюється в змагання зробити своє місто охайнішим, яскравішим, комфортнішим. Це дало й нам наснагу поборотися за звання культурної столиці Європи 2024 року, оскільки лише у 2024 році містам України надається можливість взяти участь в цьому конкурсі. Тому і Тімішоара, і Ясси, які змагаються за це високе звання, пообіцяли Чернівцям допомогу в підготовці до такої амбітної мети.

Ми сподіваємося на покращення в багатьох напрямках, сподівання великі. Дай нам, Боже!

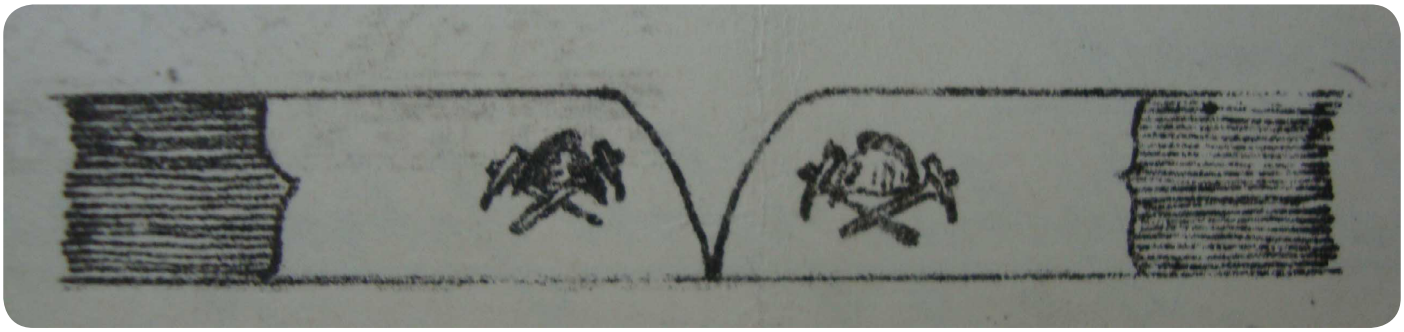

Сергій БАБЧУК,
начальник сектору зв'язків із ЗМІ та роботи з громадськістю Управління ДСНС України у Чернівецькій області

Створення міської пожежної охорони у Чернівцях в другій половині XIX ст.

Чернівці постійно піддавалось спустошливим пожежам, під час яких вогнем знищувалися не тільки окремі будинки чи державні установи, але й цілі квартали.

Так, 22 вересня 1816 року у будівлі міського жителя Лазаря Михайловича виникла велика пожежа, котра знищила цілий ряд будівель Шкільної вулиці. Пожежа, яка спалахнула під час перебування імператора Франца I 23 жовтня 1823 року у Надвірній, дала привід зробити його величності висновок про те, що реквізити для гасіння пожежі у дуже поганому стані. Наскільки погано була організована протипожежна справа у м. Чернівцях, з'ясувалося під час великої пожежі 1859 року. 21 серпня 1859 року о п'ятій годині п'ятнадцять хвилин дня у меблевій майстерні Саноцького виникла пожежа. Її спричинили, мабуть, учні, які курили тютюн і покинули майстерню без догляду. Тоді була страшенна спека, оскільки протягом двох місяців не було дощів. Криниці повисихали, навіть у Турецькій криниці було дуже мало води. Крім того, для гасіння пожежі було відсутнє приладдя, як-от: драбини, гаки, сокири тощо. Отже, мало чим можна було допомогти у гасінні пожежі і сталося так, що згоріло 78 будинків. У такій ситуації австрійська влада в краї розуміла, що на часі актуальним питанням постає створення професійних пожежних, які були б спеціально навчені діяти у разі пожежі та які б несли відповідальність за справність пожежного інвентарю.

На початку 1866 року Чернівецька міська професійна пожежна охорона була створена. Вона розташовувалася в приміщенні міської ратуші, будівля якої була споруджена 1848 року. Пожежники витримали своє перше випробування при пожежі на Семигородській вулиці в обід 31 березня 1866 року. Із здивуванням тодішня газета „Буковина"

повідомляла: „Не лякаючи публіку, без метушні і дзеленчання, галасу і крику, справу було залагоджено за командами, відданими через маленький барабан. У деяких сусідніх будинках лише увечері з подивом дізналися, що щось горіло у безпосередній близькості". Проте під час великої пожежі у вересні 1866 року з'ясувалося, що ця професійна пожежна команда ще погано організована і що вона безсила у боротьбі з великими пожежами. І 1870 році в м. Чернівцях розпочала свою діяльність добровільна пожежна команда. Товариство було розміщено в будівлі, розташованій на тогочасній Панській вулиці (сучасна вулиця О. Кобилянської) там, де зараз будинок № 23. Між вікнами другого поверху над під'їздом є навіть герб пожежників, а в дворі ще зберігся майданчик, де стояли спеціально обладнані вози, запряжені кіньми, що перевозили бочки з водою. Цей будинок був спеціально збудований для чернівецьких пожежників. На даху будинку колись була вежа, з якої вартові оглядали ту частину міста, яку не можна було побачити з вежі на головній ратуші.

Товариство добровільних пожежних у м. Чернівцях повинно було надавати допомогу міській пожежній команді під час гасіння пожеж. Тож першочерговим завданням товариства та міських пожежників було відпрацювання чіткої взаємодії обох організацій. Для ефективної протидії вогню у пожежників був чіткий розподіл обов'язків відповідно до службового порядку несення служби. Кожний член товариства при сигналі „Тривога" повинен був якомога швидше прибути на місце виникнення пожежі чи у визначене для нього місце згідно з його функційними обов'язками. Керівником гасіння пожежі в товаристві був комендант, у разі його відсутності – його заступники. Місце перебування коменданта на місці пожежі в денний час позначали червоним прапором, а вночі – світлом червоного ліхтаря. У пожежному товаристві існувало чотири відділення: „штейгерів", поливальників, водозабезпечувальне відділення та охоронне відділення. Кожний з цих підрозділів підпорядковувався своєму командирові (капітанові) та його заступникові. Серед цих відділень найбільше обов'язків та відповідальності покладали на відділення „штейгерів", про це свідчить і те, що у разі відсутності коменданта керівник цього відділення брав на себе командування щодо визначення заходів з ліквідації пожежі. Все відділення „штейгерів" поділялося на роти, в яких нараховували по 8–10 чоловік. „Штейгери" прибували на місце пожежі з рятувальним знаряддям. На членів цього відділення покладали найважливіше завдання: порятунок людей та матеріальних цінностей. Частина „штейгерів" з допомогою драбини підіймалася на верхні поверхи чи дах будівлі, де проводили рятувальні роботи. Інша частина займалася безпосереднім гасінням вогню. Якщо на пожежі існувала загроза людському життю, то першочерговим завданням було врятувати життя людині, а вже потім ліквідовувати пожежу. Рятування матеріальних цінностей здійснювали доти, поки це можна було робити, але при цьому речі виносили лише через вікна. Проводити евакуацію матеріальних цінностей сходовими клітинами було заборонено, такий запобіжний захід був зумовлений заходами безпеки.

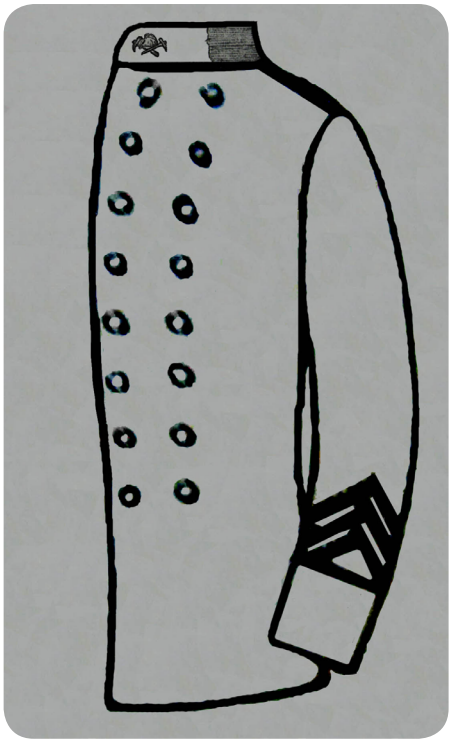
Врятовані цінні речі передавали відділенню захисту.

На ту пору існувала і своя тактика боротьби з вогнем. Оскільки основним засобом боротьби з пожежами були ручні насоси на кінно-бочковому ходу („сикавки"), що не дозволяло подавати потужного водяного струменю, якщо спрямовувати його знизу вверх. Тому при виникненні пожежі „штейгери" повинні були вибирати собі місце на височині або підійматися на розкладні драбини чи на поруч розташовані споруди, щоб направляти струмінь води з верху в низ. Крім того їм потрібно було розташовуватися якомога ближче до місця, де виникла пожежа, в такому разі максимально ефективно використовувалися „сикавки". Проте такі дії штейгерів були досить небезпечними для їхнього власного життя і крім того, такі правила ліквідації пожежі значно ускладнювала можливість швидко загасити полум'я.

Відділення поливальників, як і штейгерів поділялося на роти. Кількість осіб в роті залежала від необхідної кількості людей для облслуговування одного ручного насоса. Головне завдання відділення полягало у підтриманні в належному стані кінно-бочкових ходів та ручних насосів, а у разі виникнення пожежі члени відділення забезпечували приведення в дію ручного насосу. Такі дії вимагали доброї фізичної підготовки. Найважче виконувати свої функції членам відділення поливальників доводилось взимку чи холодну пору, коли температура повітря була нижче 0 С градусів. У цей період головним завданням відділення було забезпечити утримання кінно-бочкового ходу так, щоб ємність з водою не замерзла. Якщо вода замерзала, то її розморожували з допомогою гарячої води.

В обов'язки водозабезпечувального відділення входила організація безперебійного наповнення водою ємностей, що використовували під час ліквідації пожежі. Отримавши сигнал про тривогу, члени відділення поспішали до місця, де найближче від місця пожежі розташовувався резервуар з водою. Керівник відділення та його заступники (керівники рот) повинні були організувати під'їзд, від'їзд та наповнення ємностей з водою.

Відділення захисту при виникненні пожежі забезпечували охорону на прилеглій до місця пожежі території. Відділення захисту повинно було оточити небезпечну внаслідок пожежі ділянку, яку визначав комендант, і охороняти від втручання в процес гасіння пожежі пересічних перехожих та тримати їх на

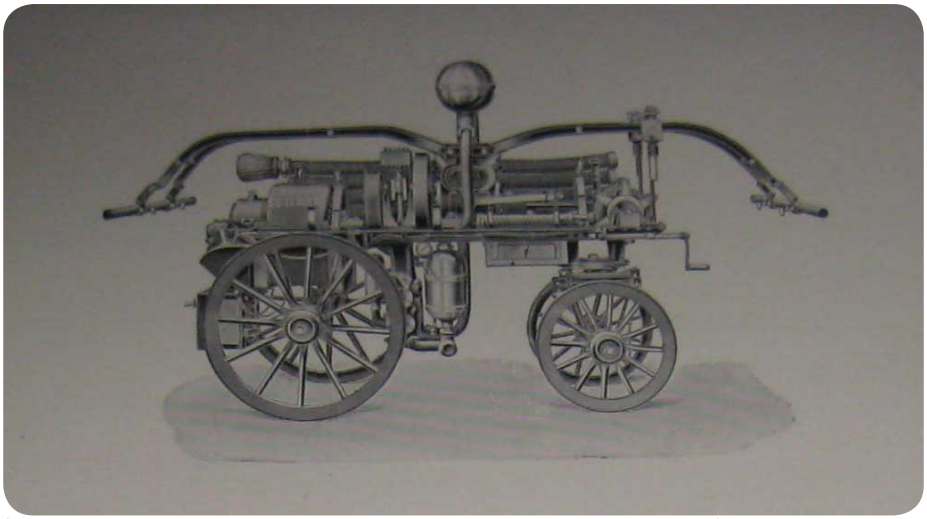
безпечній відстані. До місця виникнення пожежі допускали лише власника та мешканців будинку, де була пожежа.

До пожежної команди в той час міг вступити кожний бажаючий житель м. Чернівців, який досяг 18 років. У пожежників була своя форма, подібна до військової, хоча мала низку спрощень та обмежень. Каска загалом була схожа на типову каску солдатів та попри те на ній не повинно було бути розміщено знак імперського орла, а гребінь каски повинен був бути нижче, ніж у драгунів. Краватка мала бути світлого кольору – світлокоричневого, блакитного чи синювато-сірого. Кашкет мав форму військовогокашкети, на ньому розміщувалася кокарда із

зображенням шолома та двох перехрещених кірків. Також на кашкеті можна було носити оздоблений шнур чорно-жовтого чи чорно-золотистого кольору. Мундир повинен був містити два рядки ґудзиків. Штани могли бути, як і мундир, будь-якого кольору та обов'язково мати вузький (2–3 см) ремінь. Форма командирів від простих пожежників відрізнялася тасьмою (обшивкою) жовтого, білого чи срібного кольору, до того ж по краю повинна була проходити одна пряма чорна лінія, друга –зигзагоподібна.

На 1898 рік в м. Чернівцях у пожежному товаристві нараховувалося 40 „штейгерів", 40 „поливальників", 40 членів водоносного відділення та 10 охоронців. За час свого

існування воно заслужило у місцевого населення глибоку повагу та шану. Про це свідчить те, що за успіхи у боротьбі з вогнем пожежникам висловили подяку президент Буковини барон Піно фон Фріденталь і губернатор Бесарабії. Також з нагоди 25-ї річниці створення товариства громадська рада міста Чернівців 1897 року присвоїла звання почесних громадян міста старшому комендантові Ігнацу Шнірхові та комендантам Адольфові Котлару і Ніколаусові Заячковському.

Брак коштів не дозволив створити пожежні команди по всій Буковині. Тому, щоб захистити від вогню села та містечка, проводили роботу зі створення добровільних формувань.

статистика, факти, події

ЯК БОРОТИСЬ ІЗ КОРУПЦІЄЮ НАВЧАЛИ ОСВІТЯН ХОТИНЩИНИ

Згідно із Державною програмою щодо запобігання та протидії корупції на 2011 – 2015 роки, затвердженої постановою КМУ від 28 листопада 2011 року № 1240, сектор з питань запобігання та виявлення корупції спільно з Департаментом освіти і науки облдержадміністрації 18 вересня провів два інформаційно-роз'яснювальні заходи.

Педагогічним працівникам та учням Клішковецької гімназії та Клішковецької ЗОШ І-ІІІступенів ім. Л.Каденюка, що на Хотинщині, розповіли про це ганебне явище та як його викорінити із суспільства.

Під час спілкування обговорили історичні аспекти та причини виникнення корупції в різних країнах світу, міжнародний досвід боротьби з нею та її подолання, слухачам акцентували увагу на основних вимогах національного антикорупційного законодавства.

За словами організаторів заходу, в Україні створюються умови для ліквідації корупції, а держава системно здійснює послідовну і чітку антикорупційну політику.

Такі заходи повинні сформувати громадянську особистість, яка точно знатиме, що із корупцією добробуту в суспільстві та безпеки у держави не буде.

Валентина ПІДГІРНА,

старший викладач кафедри загальноекономічних дисциплін Буковинського державного фінансово-економічного університету, канд. економ. наук;

Диспозиція України в системі міжнародної економіки

Трансформація процесу формування конкурентних переваг країн світу, а саме його зміщення з національного на субнаціональний рівень, ставить перед науковцями та політиками завдання теоретичного осмислення закономірностей впливу окремих національних регіонів на підвищення міжнародної конкурентоспроможності держав, а також створення ефективного механізму гармонізації регіональних та загальнонаціональних інтересів у зовнішньоекономічній сфері, що обумовлює надзвичайну актуальність досліджуваної теми.

Серед наукових праць, в яких досліджуються теоретичні основи міжнародної конкурентоспроможності національних регіонів, форми міжрегіональної конкуренції, фактори та методики оцінки міжнародного конкурентного статусу субнаціональних утворень, моделі інноваційного територіального розвитку, а також проблеми формування ефективних регіональних конкурентних стратегій, необхідно виділити роботи таких українських та зарубіжних вчених як: Л.Антонюк, З.Варналія, В.Геєця, О.Гранберга, Б.Губського, М.Долішнього, М.Кітінга, П.Кругмана, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, Р.Мартіна, Є.Панченка, М.Портера, А.Поручника, С.Романюка, А.Румянцева, С.Соколенка, А.Філіпенка, Т.Циганкової, В.Чужикова, О.Швиданенка, І.Школи, О.Шнипка [1-15].

Метою публікації є дослідження системи характеристик, що визначають регіональну динаміку і статику в глобальному економічному просторі.

Глобалізаційні процеси, що розпочались з 70-80-х років XX століття продовжуються і в нинішньому (XXI) столітті у світовій економіці, викликавши буфуркаційну реструктуризацію у світовій економіці та своєрідну дихотомність торговельних потоків країн, через роздвоєність країн за напрямами розвитку. Все це призвело до суттєвих змін у характері виробництва світогосподарського розвитку, міжнародного поділу парці та обумовили залучення у сферу міжнародних економічних зв'язків фактично всіх країн світу [13].

Щодо диспозиції (визначення місця) нашої країни в системі світо господарських зв'язків та МПП, то виходячи з об'єктивної оцінки стану справ, Україну поки-що навряд чи можна назвати готовою до залучення у світовий економічний простір. Збереження доволі високого рівня відкритості її економіки, таблиця 1.

Адже за оціночними даними, частка експорту в структурі ВВП у 2012 році сягнула 51%, а імпорту -56,5%, Проте, вкрай неефективний сировинно-спрямований ха-

рактер цієї відкритості дедалі більше зміцнюють і без того критичний зв'язок між найменшими змінами кон'юнктури та економічним розвитком України.

Таблиця 1

Рівень відкритості економіки України за показниками зовнішньої торгівлі

Показники	2008	2009	2010	2011	2012
ВВП, млрд.дол.США	180	117,4	138,1	161,6	161,9
Обсяг експорту, млрд.дол.США у % до ВВП	78,8 43,8	49,9 42,5	63,8 46,2	82,2 50,9	82,8 51,1
Обсяг імпорту, млрд.дол.США у % до ВВП	92,3 51,3	50,6 43,1	66,8 48,4	87,3 54	91,5 56,5

Складено автором на основі джерел: [10;11]

Відверто кажучи, відсутність у вітчизняній економіці моделі належних стимулів до інноваційного розвитку, об'єктивно визначають упосліджено-периферійне місце і роль України, звужуючи можливості брати участь у стратегічних високоефективних видах на засадах повноправного партнера. Безумовним підтвердженням цього є орієнтація вітчизняної промисловості на виробництві та експорті товарів III та IV технологічних укладів, що вичерпали себе в розвинутих країнах ще в середині 1970 – х років. Відповідно до III –го (57,9%) і IV (38,2%) технологічного укладів в Україні виробляється понад 96 % промислової продукції. Експортується державою (відповідно до III технологічного укладу), чорна металургія, електроенергетика, залізничний транспорт, неорганічна хімія, тощо [12].

В структурі імпорту, продукція V укладу, а саме: електронне обладнання, обчислювальна техніка, телекомунікації, інформаційні послуги, виробництво якої в Україні становить всього 13,1%. Також, варто зважити, що на виробництво даної групи товарів припадає лише 4,5% інвестицій [14].

В основі наведених вище даних є підтвердження орієнтації так званих старопромислових регіонів України на зовнішні ринки збуту своєї основної продукції – металу та сталі. Нині чотири із п'яти тонн металу, що виробляються в Україні, йде на експорт. Однак через затяжну рецесію в Євросоюзі Україні втрачає свій магістральний ринок збуту металу і змушена буде переорієнтуватись на країни Близького Сходу, Північної Африки та Індії. Позбавляючись при цьому вигідного географічного позиціонування у перспективі.

Втрачаючи і ніші конкурентні переваги: передусім доступ до дешевих залізної руди та коксівного вугілля і звісно – до дешевого природного газу. Але, проблема виникає в тому, що ринки, на які переорієнтовується Україна – не є сталими. Адже в Арабських країнах у найближчі 5 років передбачається перебудова енергетичних потужностей на 50 млн. т. продукції на рік, експорт сталі з Китаю у 2012 році зріз більш ніж у 2,3 рази. При реалізації запланованих проектів експортне поле діяльності вітчизняних підприємств цілком може звузитись до Росії та епізодичних проникнень в західні країни з партіями переважно сировинної продукції. Але і з Росією не виключено (маючи досвід блокування сирів, кондвиробів) всякого роду ускладнення в імпортуванні сталі. Характерними рисами сучасного етапу «некроіндустріалізму» в Україні є не лише збитковість більше половини промислових підприємств та критичний рівень зношеності й застарілості основних фондів. Посеред усіх чинників, які формують пріоритети

зовнішньоекономічної активності країни безпосередній вплив має визначення взаємозалежності між «ВВП-ЗТО». Безумовно, зовнішня торгівля значною мірою впливає на зростання ВВП країни, як основного джерела формування доходів суб'єктів фінансових відносин [15]. Доведено, що позитивний вплив на зростання ВВП країни має експортно-імпортна діяльність держави, особливо в умовах високої як продуктивності, так і конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Визначити взаємозв'язок між валовим внутрішнім продуктом та зовнішньоторгівельним оборотом можна по-різному [16]. Але для визначення впливу зовнішньоторгівельного обороту (ЗТО) на валовий внутрішній продукт (ВВП) України математично, найкраще підійде побудова рівняння прямої регресії. Для цього ми будемо використовувати дані, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка обсягів ВВП та ЗТО України за 2005-2012 роки

млрд. грн.

Рік / Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ВВП	441	544	720	948	913	1082	1316	1408
ЗТО	451	523	688	965	862	1130	1487	1553

Складено автором на основі джерела: [15]

Для побудови рівняння прямої регресії необхідно всю сукупність заданих значень для відповідного показника перетворити в дискретний ряд розподілу з однаковим кроком (відстанню між двома варіантами). Для ЗТО оптимальним є поділ на 5 варіантів із кроком 250, таблиця 3.

Таблиця 3

Кореляційна таблиця вибіркових значень величин η і ξ

ξ \ η	500	700	900	1100	1300	1500
500	2					
750		1	1			
1000			1			
1250				1		
1500					1	1

Складено автором на основі джерела: [15;16]

Складемо кореляційну таблицю в умовних варіантах, взявши за умовні нулі $x_{io} = 1000$ і $y_{jo} = 900$. При цьому використаємо формули:

$u_i = i - i_0$ (1); $v_j = j - j_0$ (2).

Рівняння прямої регресії η на ξ буде знайдено за формулою:

$$y_x - \overline{y} = r\frac{S_y}{S_x(x - \overline{x})} \quad (3)$$

Тоді коефіцієнт кореляції дорівнює:

$$r = \frac{20 - 8((-0{,}125)\cdot 0{,}125)}{8 \cdot 1{,}536 \cdot 1{,}691} = \frac{20{,}125}{20{,}779} = 0{,}969.$$

Таке значення даного коефіцієнта (наближене до 1) свідчить про тісний зв'язок між досліджуваними показниками (між ВВП та ЗТО).

Отже, шукане рівняння прямої регресії η на ξ має вигляд:

$$y - 925 = 0{,}969\,\frac{338{,}172}{383{,}976}\,(x - 968{,}75)$$

або

$$y = 0{,}853\,(x - 968{,}75) + 925$$

або

$$y = 0{,}853x + 98{,}656.$$

Отже, зв'язок між ВВП і ЗТО в загальному на основі проведених розрахунків можна представити у вигляді:
ВВП = 0,853*ЗТО + 98,656.

Ця формула відображає виявлену в результаті розрахунків взаємозалежність та взаємозв'язок між обсягом валового внутрішнього продукту та зовнішньоторгівельного обороту. Можна стверджувати, що взаємозв'язок між даними показниками є тісним, про що свідчить значення коефіцієнта кореляції, яке наближено до 1, результати спостережень розміщено у таблиці 4.

Таблиця 4

Динаміка відхилення значень теоретичного від фактичного обсягу ВВП України за 2005-2012 роки

млрд. грн.

Рік / Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ВВП, фактичний обсяг	441	544	720	948	913	1082	1316	1408
ВВП, обчислений за формулою (теоретичний)	483	545	686	922	834	1063	1367	1423
Різниця між теорет. ВВП і фактичним у % до факт.	(+42) 9,5	(+1) 0,2	(-34) 4,7	(-26) 2,7	(-79) 8,7	(-19) 1,8	(+51) 3,9	(+15) 1,1
ЗТО	451	523	688	965	862	1130	1487	1553

Складено автором на основі джерела: [14;15]

Для перевірки точності даної формули можна підставити в неї реальні обсяги ЗТО і порівняти результуючі обсяги ВВП із реальними. Як бачимо, проведені на основі виведеної формули розрахунки дають похибку не більше 10% реального обсягу ВВП, що свідчить про досить високу точність даного рівняння регресії. При цьому лише два значення відхиляються від фактичного ВВП більше ніж на 5 %, оскільки значення відповідних обсягів за ці роки відхиляються від загальної тенденції. Деякі теоретичні обсяги ВВП навіть дуже сильно наближені до фактичних: наприклад за 2006 рік (відхилення – 0,2%), а також за 2010 та 2012 роки (1,8% та 1,1% відповідно). Щодо 2009 року, який також характеризувався найбільшим абсолютним відхиленням теоретичного результативного показника від фактичного, то тут можна із впевненістю стверджувати, що на зменшення виробництва ВВП вплинуло зниження торговельної активності країни, яка була зумовлена світовою фінансово-економічною кризою.

Отже, розраховане рівняння прямої регресії показує взаємозв'язок між обсягом ЗТО і ВВП із високою точністю. При цьому помітні відхилення теоретичних значень ВВП від фактичних можуть були спричинені різкою зміною обсягів досліджуваних показників. Що ж до факторів, які вплинули на розподіл торговельних потоків варто віднести:

1. «Загальносвітові» – наслідки світової фінансової кризи 2008 року, низькі темпи економічного зростання у багатьох регіонах світу, несприятлива кон'юнктура цін, насамперед, на продукцію металургійної та хімічної промисловості, ПЕК;

2. «Політичні та економічні» – не стабільна ситуація в країні, яка загрожувала і загрожує інтересам іноземних інвесторів, що також перешкоджає зміцненню демократичних інституцій, забезпеченню прав людини і свободи ЗМІ, посиленню боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

3. «Митні» – Україна вступивши до світової спільноти взяла на себе ряд зобов'язань, що стосуються митно-тарифного регулювання на товари і послуги. Адаптаційний або перехідний період залежить від можливостей національних товаровиробників конкурувати на світових ринках.

Враховуючи вищезазначені фактори, варто зазначити, що для забезпечення стабільного економічного зростання, Україні варто усунути вплив тих чинників, які мають більш суб'єктивний характер. Для цього, необхідно створити умови для покращення інвестиційного клімату в країні, впроваджувати загальнодержавні програми підтримки вітчизняних товаровиробників, прискорювати процеси адаптації законодавства нашої держави до європейських стандартів.

Дієвими механізмами активізації торговельної емерджентності України може стати: формування виробничо-комерційних ланцюгів, учасниками яких є фірми та підприємства різних країн. Інтеграція українських виробників у такі ланцюги дасть змогу виходити на нові перспективні ринки збуту, раціоналізувати власне виробництво, гнучкіше реагувати на зміни міжнародної економічної кон'юнктури, забезпечувати стабільний розвиток відповідних виробництв, з метою нарощування ВВП країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Макконел К. Р. Економіка / К. Р. Макконел, С. Л. Брю. – М. : Республіка, 1992. – 621 с.
2. Бураковський І.В. Теорія міжнародної торгівлі / І. В. Бураковський . – К. : Основи, 1996. – 241 с.
3. Ohlin, B. G. Some Insufficiencies in the Theories of International Economic Relations. Essays in International Finance, no. 134 / Ohlin, B. G. – Princeton : Princeton University Press, 1979. – 156 p.
4. Киреев А. П. Международная экономика : учебное пособие для вузов у 2-х чч. Ч.1 Международная микроекономика: движение товаров и факторов производства. – М. : Междунар. отношения, 2001. – 416 с.
5. Лук'яненко Д. Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку : монографія / Д. Г. Лук'яненко ; за заг. ред. Д.Г.Лук'яненко, А.М.Поручник. – К. : КНЕУ, 2006. – 816 с.
6. Лейонхуфвуд А. Макроэкономическая теория в двадцатом столетии / А. Лейонхуфвуд // Вопросы экономики. – 2006. – №11. – С. 26-45.

7. Siebert H. The world Economy. A global analysis. – Revised and enlarged. / H. Siebert. – Third edition. – Abingdon : Routbedge, 2007. – 369 p.
8. Kindleberger, C. P. Foreign Trade and the National Economy / Kindleberger, C. P. – New Haven : Yale University Press, 1962. – 156 p.
9. Nelson R. The evolution of competitive or comparative advantage: A preliminary report on a study: IIASA Working Paper No. WP-96-21. – Laxenburg: International Institute for Applied Systems Analysis, February 1996. — 38 p.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/.
11. Eurostat [Electronic resource]. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. – 162 p. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-AF-07-001/EN/KS-AF-07-001-EN.PDF. - Назва з екрану.
12. Кремень О. І. Відкритість економіки та напрями її оцінки [Електронний ресурс] / О.І. Кремень. – Режим доступу : [http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_31/Zmist/1PDF.pdf].
13. Гончар І. А. Характер формування зовнішньої торгівлі України: статистична оцінка / І. А. Гончар, В. О. Бабірад-Лазунін // Статистика України. – 2013. – №2. – С. 16-27
14. Пугачевська К. С. Сучасні тенденції лібералізації зовнішньої торгівлі / К. С. Пугачевська // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – №3. – С. 70-77
15. Математика для економістів : теорія та застосування. Теорія ймовірностей та математична статистика : Підручник. – 2-е вид., виправлене. / В.П. Лавренчук, Т.І. Готинчан, В.С. Дронь, О.С. Кондур. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 216 с

статистика, факти, події

БУКОВИНА ВІДЗНАЧИЛА 25 РІЧНИЦЮ СТВОРЕННЯ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ

Урочиста академія відбулась у мармуровій залі Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

З доповідями про роль «Народного Руху України за перебудову» виступили почесні гості, професори, делегати Установчих зборів НРУ 1989 року: доктор медичних наук, професор, перший Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Леонтій Сандуляк, член Української Гельсінкської групи Йосип Зісельс, депутат Верховної Ради України III скликання від НРУ Георгій Манчуленко, доктор історичних наук, професор Петро Брицький.

Від імені обласної державної адміністрації учасників урочистого зібрання привітав радник голови облдержадміністрації Юрій Івашин.

«Зараз вдруге за історію існування НРУ урочиста академія відбувається у такому тандемі – громада і влада, – зазначив Юрій Івашин. – Громадянське суспільство дозріло, а нинішня влада поважає і буде завжди шанувати той вклад, який тоді, у кінці 1980-х, був революційно новим, а зараз дав плоди, включаючи пробудження нації та вливання у євроінтеграційну течію». Посадовець також передав вітання від голови облдержадміністрації Романа Ванзуряка та вручив п'ятьом рухівцям-ветеранам Почесні грамоти Чернівецької обласної державної адміністрації.

Довідково. «Народний Рух України за перебудову» – громадсько-політична сила, яка свого часу об'єднала у своїх лавах найбільш патріотично налаштованих громадян різних переконань – від радикальних націоналістів до ліберально налаштованих комуністів. Народний Рух України об'єднав, незалежно від етнічного походження, усіх, хто підтримував демократичні реформи в Україні. Завдяки активній діяльності організації Україна здобула незалежність.

Борис РУСНАК,

правознавець, заслужений юрист України

Особливості проведення позачергових виборів народних депутатів 26 жовтня 2014 року

28 серпня 201 року, в Україні офіційно стартувала виборча кампанія з позачергових виборів до Верховної Ради України. Найперше, слід зазначити, що нині проводяться не чергові, а позачергові вибори народних депутатів України. Відповідно до частини 3 статті 15 Закону України «Про вибори народних депутатів України» **позачергові вибори** народних депутатів призначаються Президентом України з підстав і в порядку, встановлених Конституцією України.

27 серпня 2014 року Президент України Петро Порошенко, керуючись відповідними нормами Конституції України, видав Указ №690/2014, яким припинив достроково повноваження Верховної Ради України сьомого скликання та призначив позачергові вибори до Верховної Ради України на **26 жовтня 2014 року**. Цей Указ Президента України опублікований у «Офіційному віснику Президента України» в номері за середу, 27 серпня.

Згідно з частиною 3 статті 16 Закону позачергові вибори депутатів відбуваються в останню неділю 60-денного строку з дня опублікування Указу Президента України про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України, виданого відповідно до Конституції України.

А частина 4 статті 16 Закону встановлює, що виборчий процес позачергових виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування Указу Президента України, зазначеного у частині третій цієї статті.

Вибори народних депутатів України – це спосіб формування єдиного законодавчого органу України – Верховної Ради України – шляхом всенародного голосування.

Парламент – єдиний представницький орган народу і єдиний законодавчий орган, який цілком або частково створює інші вищі органи держави, визначає основи внутрішньої і зовнішньої політики держави і бере участь у її здійсненні, контролює діяльність інших вищих органів і посадових осіб.

Відповідно до Конституції України, конституційний склад Верховної Ради України – чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років (стаття 76).

В середині серпня 2014 року народні обранці намагалися змінити виборче законодавство. На зустрічі за участю Президента України Петра Порошенка, Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка, голови ВРУ Олександра Турчинова та лідерів парламентсь-

ких фракцій було попередньо вирішено внести деякі зміни – зокрема, скоротити передвиборчий період з 60 до 45 днів, ввести відкриті списки, а також знову дозволити блокам брати участь у виборах.

Та врешті, голосів не вистачило на жоден з зареєстрованих в парламенті законопроектів. Отже, вибори будуть проходити за чинним Законом України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 року №4061-VI (з наступними змінами) – за змішаною (пропорційно-мажоритарною) системою, коли:

- 225 депутатів обираються за пропорційною системою у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій;
- 225 депутатів обираються за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах.

Варто нагадати, що в незалежній Україні вибори до Верховної Ради України відбувалися у 1990, 1994 (дострокові), 1998, 2002, 2006, 2007 (дострокові), 2012 роках. Виборчим законодавством України передбачено низку особливостей у проведенні позачергових парламентських виборів.

Передусім, відповідно до закону про статус тимчасово окупованих територій, в Криму та Севастополі, на території яких розташовані 12 мажоритарних округів, **вибори проводитися не будуть і окружні комісії також створюватися не будуть**.

Разом з тим, громадяни України, які проживають на цій території, зможуть проголосувати за кандидатів за партійними списками на материковій частині країни. Таким чином, на цих виборах будуть обрані максимум 438 депутатів з 450-ти.

Другою особливістю є те, що Україна перебуває у стані військового вторгнення сусідньої держави – Російської Федерації, метою якого є у тому числі і зрив виборчої кампанії. Росії непотрібний новий склад парламенту, у якому чисельність народних депутатів України, через яких президент сусідньої держави-агресора здійснює свій вплив на його діяльність, суттєво зменшиться. Маємо велику кількість вимушених переселенців із зони АТО та Автономної Республіки Крим, яким необхідно посприяти не лише в їх облаштуванні, а й у реалізації ними свого виборчого права.

За даними ООН, оприлюдненими 15 вересня 2014 року, кількість переселенців з Донбасу та Криму сягнула 300 тисяч осіб.

Значна частина виборців, які є військовослужбовцями, а також мобілізованими для захисту нашої Батьківщини від агресора, воїнів-добровольців перебувають безпосередньо у зоні АТО, тобто не за місцем свого проживання, і їм також необхідно посприяти реалізувати своє виборче право.

У зоні проведення АТО в Луганській та Донецькій областях законом передбачено проведення виборів відповідно в 11-ти і 21-му округах, і ніякі особливості їхньої організації в законодавчому порядку наразі не встановлені. Разом з тим, у проведенні позачергових виборів до парламенту є певні труднощі, пов'язані з проведенням АТО на частині Донецької та Луганської областей.

Очевидно, що досвід, який здобула Україна під час проведення виборів Президента, є певною мірою безцінним і його варто застосовувати на виборах до парламенту.

Виборчий процес проходить на тлі складної внутрішньої соціально-політичної та економічної ситуації: вимушені і, на жаль, не завжди професійні, непопулярні заходи Уряду, парламенту, «перетряска» органів влади, їх «люстрація» з боку громадськості і т. ін.

Як уже зазначалося, позачергові парламентські вибори 26 жовтня проводяться за чинним законом «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 року, до якого після виборчої кампанії 2012 року до нього було внесено понад **180 змін**, базованих на рекомендаціях Венеціанської комісії та низки міжнародних місій зі спостереження за тими виборами.

І хоч внесені зміни суттєво поліпшили закон і дають можливість забезпечити справжнє волевиявлення громадян України і не спотворити його результати, необхідно усім суб'єктам виборчого процесу з ними ознайомитися.

Очікувалоя, що Верховна Рада України 2 вересня 2014 року внесе ще низку змін і доповнень до виборчого закону, які б з врахуванням військово-політичної ситуації, що склалася в Україні на період проведення позачергових виборів народних депутатів України, дали можливість усім без вийнятку виборцям реалізувати своє виборче право. На жаль, парламент не спромігся ці зміни ухвалити. Тому варто слідкувати за роботою законодавця, не виключенно, що він повернеться до цього питання. Залишаючи за дужками питання виборчої системи, як питання політичної, а не юридичної доцільності, можна сказати, що, з організаційної точки зору, закон цілком придатний для підготовки і проведення чергових виборів депутатів.

Проте в законі виписані процедури виборчого процесу за термінами для чергових виборів, виборча кампанія яких становить **90 днів**, тоді як позачергових виборів - **60 днів.**

Тому особливості підготовки і проведення позачергових виборів, виборчий процес яких на третину коротший і може тривати від 59 до 53 днів, вимагали низки змін. На жаль, вони не внесені.

То ж, короткотерміновість і швидкоплинність виборчої кампанії є ще однією важливою особливістю цієї виборчої каманії. Зокрема, скорочено терміни формування окружних **(за 50 днів, було 62!)** і дільничних виборчих комісій **(за 15 днів, було 31!)**.

Висування кандидатів у депутати партіями розпочинається за **60 (було 90)** і закінчується за **49 (було 79)** днів до дня голосування.

Виборчі штаби політичних партій та кандидатів у народні депутати України формувалися, що називається, з коліс, що не дало можливості провести належну підготовчу роботу, у тому числі завчасно підібрати та навчити членів виборчих комісій та офіційних спостерігачів.

Загалом особливості підготовки і проведення позачергових виборів депутатів врегульовано статтею 107 Закону України «Про вибори народних депутатів України».
До деяких приписів цієї статті варто привернути особливу увагу усіх суб'єктів виборчого процесу, утому числі і виборців.

Передовсім, *Закон у частині 10 статті 2* передбачає, що виборець, який проживає або на день проведення голосування на виборах депутатів перебуває на території іноземної держави, а також громадянин України, якому **тимчасово змінено місце голосування** (без зміни виборчої адреси) на іншу виборчу дільницю поза межами одномандатного округу, до якого такий виборець віднесений на підставі відомостей Державного реєстру виборців про його виборчу адресу, **має право голосу на виборах депутатів лише у загальнодержавному окрузі**. Реалізація цього права забезпечується включенням виборця до списку виборців на відповідній виборчій дільниці із зазначенням, що такий виборець отримує лише бюлетень для голосування у загальнодержавному окрузі.

На позачергових виборах не всі політичні партії, які є суб'єктами виборчого процесу, беруть участь у формуванні окружних виборчих комісій, а лише ті партії, депутатські фракції яких зареєстровані в Апараті Верховної Ради України поточного скликання та ті партії-суб'єкти виборчого процесу, кандидати у депутати від яких було зареєстровано у загальнодержавному окрузі на останніх виборах депутатів. *(ч. 2 ст. 107)*.

Змінено кількість членів дільничних виборчих комісій. (ч. 2 ст. 28). Зокрема, дільнична виборча комісія утворюється у складі:

1) для малих дільниць – 10-14 осіб *(було 10-18 осіб)*;
2) для середніх дільниць – 12-16 осіб *(було 14-20 осіб)*;
3) для великих дільниць – 14-18 осіб *(було 18-24 особи)*.

Уточнено повноваження виборчих комісій. Зокрема, у повноваженнях ЦВК передбачено обов'язок організувати у визначеному нею порядку навчання членів окружних виборчих комісій. *(ч. 3 ст. 30)*. У попередній редакції закону було передбачено, що ЦВК повинна була організовувати навчання осіб, які претендують на призначення на посади голів, заступників голів та секретарів ОВК. Крім того, ЦВК визначає порядок навчання окружними виборчими комісіями членів дільничних виборчих комісій; забезпечує виготовлення методичних рекомендацій з навчання окружними виборчими

комісіями членів дільничних виборчих комісій, *(ч. 4 ст. 30)* чого попередня редакція закону цього не передбачала. Це досить важливо, адже досвід попередніх виборчих кампаній засвідчує, що більшість членів окружних і дільничних виборчих комісій ніхто не навчає, в той час, коли виборче законодавство на кожних виборах змінюється суттєво.

Із повноважень ОВК передано до ЦВК повноваження реєстрації довірених осіб кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі. *(ч. 11 ст. 30)*. Повноваження окружних виборчих комісій доповнено зобов'язанням узагальнювати інформацію щодо поданих до окружної виборчої комісії заяв та скарг, що стосуються процесу виборів депутатів, а також результатів їх розгляду, вивішувати цю інформацію на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення та подавати її до Центральної виборчої комісії у встановленому нею порядку для розміщення на її офіційному веб-сайті. *(ч. 19 ст. 31)*.

Аналогічне повноваження передбачено і для дільничних виборчих комісій. *(ч.12 ст.32)*.

Жорсткішими стали вимоги закону до документування роботи виборчих комісій та забезпеченням належного контролю за цією важливою справою. Важливим є уточнення процедури прийняття рішення виборчими комісіями, а саме, що рішення виборчої комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу комісії, крім випадків, передбачених цим Законом, **після його розгляду та обговорення на засіданні виборчої комісії** *(ч. 10 ст. 33)*. Тобто комісія не має права прийняти рішення в інший спосіб, скажімо, шляхом збору підписів членів комісії під проектом рішення чи ще будь-яким іншим шляхом.

Ще однією новелою закону є вимога для ОВК та ДВК у строк не пізніше наступного засідання комісії вивішувати протокол засідання виборчої комісії на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення та надсилати до Центральної виборчої комісії. ЦВК оприлюднює протокол засідання виборчої комісії на своєму офіційному веб-сайті невідкладно після його надходження (ч. 2 ст.35).

Статтю 35 доповнено частиною 9 такого змісту: «Документи виборчих комісій, що стосуються організації виборів, підлягають невідкладному оприлюдненню на стенді офіційних матеріалів відповідної комісії та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії відразу після їх надходження до Центральної виборчої комісії».

Очевидно, з метою зменшення кількості осіб, які мають право брати участь у засіданні виборчої комісії без її дозволу чи запрошення, уточнено, що офіційні спостерігачі від партій, кандидатів у депутати, громадських організацій беруть участь у засіданнях не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації *(ч. 3 ст. 34)*.

Звертаємо увагу виборців, яким буде необхідно тимчасово змінити місце свого голосування, на нову *редакцію першого абзацу частини 4 статті 39 та частини 3 статті 42*:

«При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до попереднього списку виборців у графі «Примітки» навпроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дату його видачі та найменування органу ведення Державного реєстру виборців, який його видав, а також, у разі якщо виборча адреса виборця знаходиться за межами відповідного одномандатного округу, робиться відмітка про отримання виборцем лише бюлетеня для голосування у загальнодержавному окрузі» *(ч. 4 ст. 39)*;

«При включенні виборця до списку виборців на виборчій дільниці у порядку внесення змін до уточненого списку виборців відомості про нього, передбачені формою списку виборців, вносяться у кінці списку виборців. При цьому у графі «Примітки» зазначаються дата і номер рішення суду або дата повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців, а також, у разі якщо виборча адреса виборця знаходиться за межами відповідного одномандатного округу, робиться відмітка про отримання виборцем лише бюлетеня для голо-

сування у загальнодержавному окрузі» *(ч. 3 ст. 42)*.

Відповідне доповнення внесено і до частини 3 статті 85, яка регулює організацію і порядок голосування. А саме: «Виборцю, який відповідно до частини десятої статті 2 цього Закону має право голосу лише у загальнодержавному окрузі, видається виборчий бюлетень у порядку, визначеному цією статтею, для голосування тільки у загальнодержавному окрузі».

Окремі зміни і уточнення внесені до розділів, які регулюють питання фінансового та матеріально-технічного забезпечення підготовки і проведення виборів, висування і реєстрації кандидатів у депутати, інформаційного забезпечення виборів, передвиборно агітації, технології проведення голосування та підрахунку голосів тощо.

Слід зазначити, що при проведенні позачергових виборів депутатів використовуються форми виборчих документів (крім виборчого бюлетеня, списку виборців на виборчій дільниці, протоколів виборчих комісій про підрахунок голосів виборців та про підсумки голосування і результати виборів), затверджені (встановлені) Центральною виборчою комісією для останніх чергових парламентських виборів із відповідною зміною щодо дати проведення виборів. Позачергові вибори депутатів визнаються такими, що не відбулися, якщо в них взяло участь менше половини від кількості виборців, включених до списків виборців. У разі визнання позачергових виборів депутатів такими, що не відбулися, Центральна виборча комісія не пізніш як у двомісячний термін з дня позачергових виборів оголошує про початок повторних позачергових виборів депутатів. Ці вибори проводяться у порядку і в строки, встановлені законом для позачергових парламентських виборів, однак до таких виборів не застосовується вимога закону щодо мінімального порогу участі у виборах.

Для проведення позачергових парламентських виборів використовуються територіальні виборчі округи, закордонні та звичайні виборчі дільниці, утворені для проведення останніх виборів народних депутатів.

Складання списків виборців для позачергових виборів депутатів здійснюється з використанням основних механізмів і процедур, визначених Законом України “Про Державний реєстр виборців”. Насамкінець, варто додати, що автору цієї статті довелося провести навчальні заняття у кількох областях України з майбутніми членами дільничних виборчих комісій і пересвідчитись у тому, що і на цей раз не забезпечене належне і своєчасне роз’яснення усіх особливостей нинішньої виборчої кампанії та новел виборчого закону, що черговий раз може призвести до чисельних порушень та спотворення волевиявлення виборців. Державні видавництва не забезпечили видання офіційної версії Закону України «Про вибори народних депутатів України» та спрямування її у торгівельну мережу, як це було під час усіх попередніх виборчих кампаній.

Тетяна ЗАВОЛІЧНА,

викладач кафедри економічної теорії та менеджменту Чернівецького національного університету ім.Ю.Федьковича

Управлінський вплив держави на сферу земельних відносин в Україні

За час трансформацій земельних відносин в Україні за оцінками більшості експертів, з одного боку, - в цілому створені ринкові основи земельного ладу, а саме: ліквідовано монополію на землю, земля стала об'єктом нерухомості та цивільних відносин, здійснено перехід до багатоукладності землекористування, запроваджено платність використання земель; з іншого – ці перетворення набули затяжного, не системного, формального, витратного характеру та проходили з численними порушеннями чинних законів, інтересів і прав суб'єктів аграрного ринку (корупційні протизаконні оборудки із землями, рейдерство, відсутність відкритої кадастрово-реєстраційної системи).

Глобальною помилкою було те, що в основу земельної політики були покладені не наукові принципи й вимоги, а певні суб'єктивні, аврильні, політичні установки. Тому доводиться констатувати, що за час реформування вітчизняний землеустрій, з одного боку - втратив державний характер, що привело до прогресуючого погіршення основного багатства – землі; а з іншого – не набув дієвих ринкових механізмів регулювання. Успішний досвід західних країн показує, що локомотивом земельних трансформацій є ефективне адміністрування земельних відносин - логічно побудований, науково обґрунтований процес державного управління земельними відносинами, направлений на максимізацію функції суспільного добробуту за умови виконання заданого бюджетного обмеження та здійснюваний органами, яким законодавством делеговано повноваження у земельній сфері.

Управлінський вплив держави на сферу земельних відносин в Україні здійснюється за допомогою розгалуженої системи органів влади, насамперед виконавчих структур, на які покладено функції реалізації рішень, що приймаються законодавчою гілкою - Верховною Радою України (ВРУ) та, сподіваємося і надалі – Верховною Радою Автономної Республіки Крим (ВР АРК). Ієрархічну вертикаль виконавчої влади України у сфері адміністрування земельних відносин утворюють органи трьох організаційно-правових рівнів: рівень вищого органу в системі органів виконавчої влади — Кабінет Міністрів України (КМУ); рівень центральних органів виконавчої влади — міністерства, державні комітети, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом (Державне агентство земельних ресурсів); рівень місцевих органів виконавчої влади — а) місцеві органи загальної

компетенції: Рада міністрів АРК, обласні, Київська і Севастопольська міські, РДА; б) місцеві органи спеціальної (галузевої, функціональної, змішаної) компетенції, котрі як безпосередньо підпорядковані відповідним центральним органам виконавчої влади, так і перебувають у підпорядкуванні місцевих державних адміністрацій (табл. 1). Між органами цих рівнів взаємозв'язки будуються на засадах субординації, яка означає співпідпорядкованість між органами вищого і нижчого рівнів.

Діяльність відповідних органів спрямована на розробку: механізмів розвитку земельних відносин (організаційних, економічних, фінансових, інвестиційних, освітніх тощо) на загальнодержавному та місцевому рівні; системи гарантій щодо набуття та реалізації прав власності на землю; інструментів регулювання земельних відносин (системи платежів за землю, заходів із землеустрою тощо); системи обмежень у використанні земель (екологічні норми та стандарти).

Таблиця 1

Загальні компетенції ієрархічної владної вертикалі України у галузі земельних відносин

Орган управління	Нормативний документ, яким визначено компетенції	Основні компетенції
Верховна Рада України	ст. 6 ЗКУ	▪ Прийняття законів у галузі регулювання земельних відносин. ▪ Визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель. ▪ Затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель. ▪ Встановлення і зміна меж районів і міст. ▪ Погодження питань, пов'язаних з вилученням особливо цінних земель.
Кабінет Міністрів України	ст. 13 ЗКУ	▪ Реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель. ▪ Координація проведення земельної реформи. ▪ Розроблення і забезпечення виконання державних програм використання та охорони земель. ▪ Організація ведення державного земельного кадастру, державного контролю за використанням і охороною земель та здійснення землеустрою. ▪ Встановлення порядку проведення моніторингу земель.
Місцеві державні адміністрації	▪ ст. 17 ЗКУ ▪ ст.ст. 16, 21 ЗУ «Про місцеві державні адміністрації»	▪ Розпорядження землями державної власності. ▪ Участь у розробленні та забезпеченні виконання програм з питань використання та охорони земель. ▪ Координація здійснення землеустрою та державного контролю за використанням та охороною земель. ▪ Викуп земельних ділянок для суспільних потреб. ▪ Підготовка висновків щодо встановлення та зміни меж сіл, селищ, районів, районів у містах та міст. ▪ Здійснення контролю за використанням коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, пов'язаних із вилученням земельних ділянок.

Місцеві ради	▪ ст. ст. 8-12 ЗКУ ▪ ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»	▪ Розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад. ▪ Забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель. ▪ Погодження загальнодержавних програм використання та охорони земель, участь у їх реалізації. ▪ Затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання земель, підвищення родючості ґрунтів, охорони земель. ▪ Організація землеустрою. ▪ Внесення до ВРУ пропозицій щодо встановлення та зміни меж районів, міст. ▪ Вирішення земельних спорів.

Джерело: складено автором на основі даних порталу Верховної Ради України. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

Аналіз функціонування системи адміністрування земельних відносин України вказує на неефективність її організаційно-правової конструкції та наявність управлінських проблем, зумовлених складним взаємопроникненням природних, просторових, економічних, політичних і соціальних суперечностей, що пов'язано з неоднорідністю територій країни та значною поліструктурністю територіальної організації влади. Спостерігаються протиріччя та конфлікти інтересів між зацікавленістю учасників місцевого розвитку та фактичною компетенцією органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, задоволенням територіальних громад в управлінських послугах і можливостями щодо забезпечення їх якості.

З нашої точки зору найбільш проблемними є наступні аспекти:

1) в Україні не проведена законодавча децентралізація влади: на місцевому рівні у вирішенні земельних питань поєднуються повноваження як органів виконавчої влади, так і місцевого самоврядування. Проблема загострюється під впливом політизації управлінського потенціалу публічної влади;

2) при визначенні повноважень владних структур розповсюдженою є практика вміщення у законодавчих актах загальних декларативних статей, що призводить до дублювання функцій та виникнення правових колізій;

3) чітко не врегульовано питання організації діяльності територіальних громад, формування і діяльності органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин законодавством про місцеве самоврядування;

4) недосконалими є фіскальні інструменти управління і заходи стимулювання владних структур, характерною є відсутність заохочувальних важелів;

5) рівень освіти і екологічної культури працівників земельної галузі не відповідає кваліфікаційним вимогам, масового характеру набувають плинність кадрів та корупція;

6) недостатніми є інформування населення та участь громадськості під час розв'язання проблем природоохоронного характеру.

Складності починають виникати вже при інтерпретації повноважень законодавчого органу України в галузі земельних відносин, визначених Земельним кодексом України (ЗКУ). У юридичних коментарях досить часто наголошується, що ст.6 ЗКУ носить виключно декларативний характер, оскільки фактично не встановлює положень, що не були б передбачені чинним законодавством.

У визначенні повноважень виконавчих органів влади у галузі земельних відносин також існують певні проблеми. Зокрема мають декларативний характер положення п. «в» ст.8 ЗКУ, оскільки забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель більш коректно вважати завданням, а не повноваженням місцевих рад. Чітко не визначається Земельним кодексом зміст повноважень обласних рад із «координації діяльності місцевих органів земельних ресурсів», враховуючи те, що між обласними

радами та місцевими органами земельних ресурсів відсутні відносини підпорядкування. Передбачені п. «ґ» ст.8 ЗКУ повноваження щодо затвердження та участі у реалізації регіональних програм використання земель, охорони земель випливають із ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» . Не підкріплюються конкретними приписами ЗКУ та положеннями Закону України «Про землеустрій» віднесення до повноважень рад організації землеустрою.

Типовою проблемою, також, є виникнення конфліктних ситуацій між райдержадміністраціями та сільськими головами з приводу надання сільськогосподарських земель в оренду. Так, ст. 5 Закону України «Про оренду землі» вказує, що орендодавцями земельних ділянок державної власності виступають районні, обласні, Київська і Севастопольська державні адміністрації, Рада Міністрів АРК і КМУ в межах їх повноважень. Проте райдержадміністрації, як правило, не зацікавлені у передачі в оренду сільськогосподарських земель, що знаходяться на території сільської ради, що пояснюється незначними потенційними обсягами надходжень від орендної плати, порівняно з обсягами сплати за оренду землі від великих підприємств, що знаходяться на території району. Не мають механізму реалізації норми Земельного кодексу, що відносять до повноважень місцевих рад вирішення земельних спорів у межах населених пунктів щодо меж земельних ділянок, що перебувають у власності і користуванні громадян. Виникають конфлікти через невирішеність питання щодо чіткого встановлення меж населених пунктів країни.

Окрім проблем співвідношення повноважень державних органів та органів місцевого самоврядування на різних рівнях адміністрування слід звернути увагу на неузгодженість прав і обов'язків органів виконавчої влади галузевої, функціональної і змішаної компетенції щодо окремих питань розвитку земельних відносин, особливо на рівні областей, що призводить до виникнення компетенційних суперечок та наявності значної кількості делегованих повноважень.

Позитивною рисою реформування вітчизняного механізму справляння плати за землю є зміна підходів до перерахування плати на землю: з 1 січня 2011 року як земельний податок, так і орендна плата за землю державної та комунальної власності припинили розщеплюватися і в повному обсязі стали надходити на рахунок тієї ради, на балансі якої знаходиться земельна ділянка (раніше 25% цього податку відраховувалось до обласного бюджету, 15% - до районного і 60% залишалось в місцевому бюджеті базового рівня). Проте до цього часу спрощеними залишаються підходи до визначення податкової бази, наявність значної кількості винятків із загального режиму оподаткування, що призводить до соціальної нерівності та посилення бідності. Органи земельних ресурсів не забезпечують повноту обліку всіх земельних ділянок, наданих суб'єктам підприємницької діяльності або громадянам, які використовують ці землі, про що свідчать щорічні зміни у структурі надходжень плати за землю, зокрема повільне зростання надходжень земельного податку.

Окрім оцінки ефективності виконання органами системи адміністрування земельних відносин функцій в частині формування доходної частини бюджету глибокого аналізу заслуговує використання відповідними органами бюджетних коштів на виконання завдань з реалізації земельної політики. Проведеним комплексним аналізом видатків, які виділялися протягом останніх п'яти років органам Держземагенства на забезпечення їх діяльності та виконання покладених завдань і функцій встановлено, що бюджетні кошти перераховувались за шести бюджетними програмами: КПКВ 2803010 «Керівництво та управління у сфері земельних ресурсів»; КПКВ 2803020 «Підвищення кваліфікації працівників Держземагенства»; КПКВ 2803030 «Проведення земельної реформи»; КПКВ 2803600 «Видача державних актів на право приватної власності на землю в сільській місцевості»; КПКВ 2803040 «Збереження, відтворення та забезпечення

раціонального використання земельних ресурсів»; КПКВ 2803060 «Загальнодержавні топографо-геодезичні та картографічні роботи, демаркація та делімітація державного кордону». Перевірка ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на керівництво і управління у сфері земельних ресурсів та проведення земельної реформи, проведена Рахунковою палатою України, засвідчила, що використання коштів державного бюджету, спрямованих на керівництво та управління у сфері земельних ресурсів, здійснювалося за відсутності достатньо обґрунтованої економічної доцільності. У матеріалах перевірки зазначено, що незадовільна кадрова політика в системі Держкомзему призвела до зниження професійного рівня спеціалістів із земельних питань. Так, установлено непоодинокі випадки, коли фаховий рівень прийнятих працівників не відповідав кваліфікаційним вимогам. Зокрема, на посади інженерів, техніків-землевпорядників, геодезистів за трудовими угодами приймали працівників, які не мали відповідної освіти та досвіду роботи. Критичною виявилась оцінка наукової діяльності Держкомзему, на яку лише у 2008 році було витрачено 8,5 млн. грн., проте жодних актів впровадження науково-технічної продукції за вказаний період до ревізії не надавалось. Отож, успішне завершення трансформації земельних відносин залежить від правильної державної земельної політики, прозорості інституційного забезпечення, правосвідомості громадян та професійності кадрів державного управління.

статистика, факти, події

РУМУНИ ПОДІЛИЛИСЬ ДОСВІДОМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В.о. заступника голови Чернівецької обласної державної адміністрації Олена Верига відвідала Комуну Думбравени Сучавського повіту Румунії та побувала на відкритті дитячого навчального закладу. Разом із головою Магальської сільради Оленою Нандриш в.о. заступника голови ОДА Верига поїхала до сусідньої держави на запрошення Примаря Комуни Іоана Павала.

Цей захід також відвідав прем"єр-міністр Румунії Віктор Понта, міністр в справах румунів звідусіль Богдан Станоєвіч, міністр закордонних справ Румунії Тітус Корлецян, голова Сучавської повітової ради Кеталін Нікіфор.

Румунські посадовці висловили підтримку Україні та побажали миру українському народу. А ще поділились досвідом управління та запропонували подальшу співпрацю у напрямку розбудови системи освіти, медицини, соціального захисту.

Швейцарсько-український освітній проект «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»

На шляху до побудови європейського, демократичного суспільства Україні необхідно здійснити ряд системних перетворень. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, що буда ратифікована 20 вересня 2014 року, ще раз підкреслила верховенство демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод. Імплементація зазначеної Угоди передбачена до 2017 року, а це означає велику роботу до практичної розбудови демократичного суспільства – впровадження системного підходу до вивчення публічних процесів, пов'язаних з реалізацією владних повноважень органів державного управління і місцевого самоврядування. Це вимагає формування системної парадигми демократичного врядування, яка органічно поєднала б у собі всі ці суспільні явища і процеси, породжені демократизацією державного управління.

Сучасна практика державного управління в Україні свідчить про неефективність традиційних механізмів державного управління та про необхідність запровадження нових концепцій публічного адміністрування та менеджменту, що відповідають потребам часу. Це, зокрема "добре врядування"(англ. good governance), яке вважається необхідним елементом демократичного політичного режиму. Основною особливістю зазначеної концепції є побудова діяльності органів влади із залученням організацій громадянського суспільства та приватного сектору. Демократичний політичний процес має дати громадянам реальну можливість бути його учасниками. Для цього необхідно сприяти забезпеченню свободи дій та вираження особистості, адже «свобода і можливість для особи діяти і виражати себе становлять найважливіші показники чесного і вмілого управління». Це модель демократичного врядування, яка є на сьогодні найбільш привабливою для України, оскільки вона сприяє взаємодії держави і суспільства. Запровадження цієї моделі потребує відповідної політики, зокрема в галузі освіти.

У цьому контексті особливого значення набуває утвердження принципів демократичного врядування у місцевих громадах через поширення знань з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини (ОДГ/ОПЛ). Освіта для розвитку демократії в Україні є комплексним напрямом державно-громадської діяльності, спрямованим на реалізацію впродовж життя людини широкого спектра підходів, програм, ініціатив, серед яких основне місце займають Освіта для демократичного громадянства (ОДГ) та Освіта з прав людини (ОПЛ). В Україні реалізується низка ініціатив, спрямованих

на посилення демократизації українського суспільства, розширення практики демократичного врядування.

Про проект

Однією з таких ініціатив є **швейцарсько-український освітній проект «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» (DOCCU)**, який реалізується в Україні в рамках Швейцарської стратегії співробітництва для України на 2011-2014 роки, а саме в рамках її напрямку «Місцеве самоврядування і публічні послуги». Донором проекту є Швейцарська Конфедерація, а головним виконавцем проекту - Цюріхський педагогічний університет (Швейцарія).

Головною метою проекту є підтримка сталого розвитку громадянського суспільства за допомогою поширення знань про освіту для демократичного громадянства та освіту з прав людини (ОДГ/ОПЛ) в Україні.

Проект покликаний удосконалити процес співпраці між органами державної влади, системою освіти та громадськістю для створення демократичного середовища у місцевих громадах.

Перша фаза триватиме з 1 вересня 2013 року по 30 вересня 2015 року.

У ході впровадження проекту важливою є співпраця та підтримка Адміністрації Президента України, Комітету з питань освіти і науки Верховної Ради України, Міністерства освіти і науки України, Національного агентства України з питань державної служби, Національної академії педагогічних наук України, обласних державних адміністрацій, міжнародних і громадських організацій.

Проект передбачає поширену та поглиблену імплементацію ОДГ/ОПЛ для досягнення наступних цілей:

- Посилення місцевого самоврядування за допомогою підтримки демократичних освітніх установ.

- Реалізація принципів «доброго управління» шляхом поширення знань про ОДГ/ОПЛ серед державних службовців за допомогою впровадження відповідного навчального курсу в освітні програми для підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування на національному та регіональному рівнях.

- Посилення національної дискусії щодо **демократичного громадянства** на основі Хартії Ради Європи з ОДГ/ОПЛ.

Проект DOCCU має на меті впровадити ОДГ/ОПЛ на національному, регіональному та місцевому рівнях серед державних службовців та освітян, поділившись відповідними знаннями та практичним досвідом, які стануть доступними широкому загалу за допомогою стаціонарних та дистанційних форм навчання, а також поширення знань через засоби масової інформації і випуск спеціальних публікацій для державних службовців, представників органів місцевого самоврядування та освітян.

Задача DOCCU – сприяти створенню середовища, у якому пріоритетами є верховенство права та права людини, гендерна рівність, збалансований розподіл повноважень та економічна стабільність. Належне управління та гендерна рівність є пов'язаними темами, яким ШАРС приділяє особливу увагу. Хоча обидва поняття закріплені законом, треба докласти багато зусиль для мінімізації розриву між теорією закону та реальною дійсністю.

Семінари та тренінги

НАДУ забезпечує впровадження **Компоненту 1 «Державні службовці»** проекту DOCCU на національному рівні. Проект спрямовано на розбудову громадянського суспільства в Україні з метою:

- посилення місцевого самоврядування за допомогою підтримки демократичних освітніх установ;

- реалізації принципів Good governance (належного врядування) шляхом поширення освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини (ОДГ/ОПЛ) серед державних службовців;

- створення і впровадження навчального курсу з ОДГ/ОПЛ в освітні

програми для підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування на національному та регіональному рівнях;

- посилення національної дискусії щодо демократичного громадянства на основі Хартії Ради Європи з ОДГ/ОПЛ.

Діяльність за проектом у 2014-2015 рр. передбачає проведення в НАДУ циклу з трьох триденних семінарів-тренінгів та розроблення навчального курсу з ОДГ/ОПЛ для програм підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування на національному та регіональному рівнях. У 2015 році діяльність за проектом передбачає навчання на семінарах-тренінгах 40 нових майстер-тренерів з ОДГ/ОПЛ для державних службовців, та безпосереднє впровадження курсу з ОДГ/ОПЛ у систему підготовки державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування в України.

Програму семінару-тренінгу розроблено відповідно до Хартії Ради Європи про виховання демократичної громадянськості та освіти в області прав людини, яка була прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 11 травня 2010 року, з урахуванням рекомендацій та матеріалів посібників з питань освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини.

Тематика дидактичних семінарів для тренерів з підготовки державних службовців з питань освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини, а також впровадження модуля «Демократичне громадянство» за у проектом «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» включає навчання за трьома блоками.

БЛОК 1. Освіта з питань демократичного громадянства і демократичне врядування

• Демократичне громадянство і демократичне врядування як провідні тенденції розвитку суспільства .

• Демократія: зміст і особливості. Сучасні демократії, демократичні суспільства і демократичне врядування

• Освіта для демократичного громадянства та Освіта з прав людини.

БЛОК 2. Демократичне врядування як концепція державного управління в Україні

• Сучасні концепції державного управління та державної служби.

• Розвиток професійних компетентностей державних службовців

• Демократичне врядування у щоденній практиці роботи державних службовців : переваги, проблеми, виклики та становлення.

БЛОК 3. Основи викладання курсу ОДГ/ОПЛ для державних службовців

• Навчання демократії та прав людини. Методика викладання ОДГ / ОПЛ.

• Професійні компетентності, які необхідні тренерам для викладання курсу ОДГ/ОПЛ.

• Укладання власного портфоліо тренера для підготовки державних службовців з ОДГ/ОПЛ.

Участь у проекті візьмуть державні службовці, викладачі, працівники регіональних Центрів підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, навчальних закладів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. В майбутньому проект передбачатиме навчання означених категорій слухачів за дистанційною та заочно-дистанційною формою.

Сподіваємось, що реалізація швейцарсько-українського проекту «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» (DOCCU) сприятиме утвердженню демократичних принципів державного управління, розвитку усвідомленого громадянства.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

«Інтеграція гендерної рівності у сфері державного управління та безпеки»

15 жовтня 2014 р. відбувся Круглий стіл на тему «Інтеграція гендерної рівності у сфері державного управління та безпеки».

Організаторами заходу стали Центр європейської та євроатлантичної інтеграції та безпеки Чернівецького національного університета ім. Юрія Федьковича, Чернівецький регіональний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій та Громадська Ліга Україна – НАТО.

До обговорення були запропоновані наступні питання:

• Проблема гендерної рівності в сфері безпеки;

• Гендерні стереотипи і українські реалії щодо участі жінок в політичній діяльності та роботи в силових структурах.

Після імпульсних виступів Сергія Джерджа – голови громадської Ліги Україна – НАТО; Сергія Гакмана – заступника директора-начальника науково-дослідного відділу Чернівецького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів влади, кандидата історичних наук, доцента та Наталії Стрельчук – директора Центру євроатлантичної інтеграції та безпеки, доцента кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, кандидата історичних наук розпочалося жваве обговорення. До обговорення, окрім студентів 3-го та 4-го курсів Факультету історії політології та міжнародних відносин ЧНУ зі спеціальності «політологія», які були і є слухачами курсу «Гендерна рівність та демократичні процеси», долучилися посадовці органів державної влади та силових структур. Серед них:

• Тетяна Лукащук – завідувач сектору Управління державної служби Головдержслужби України в Чернівецькій області;

• Денис Раєвський – заступник начальника Управління суспільних комунікацій Чернівець¬кої обласної державної адміністрації;

• Наталія Сабадаш – головний спеціаліст Управління молоді та спорту Чернівецької обласної державної адміністрації;

• Леся Федоренко – речник Управління Служби безпеки України в Чернівецькій області.

Робота Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації держслужбовців за III квартал 2014 року

Відповідно до погодженого Нацдержслужбою України, Чернівецькою облдержадміністрацією та Чернівецькою обласною радою Плану-графіку підвищення кваліфікації на 2014 рік в Центрі впродовж III кварталу 2014 року за всіма видами навчання пройшли підвищення кваліфікації 409 осіб. З них 62 державних службовця місцевих державних адміністрацій, 63 посадові особи органів місцевого самоврядування, 93 державних службовця територіальних управлінь центральних органів влади, 8 депутатів місцевих рад та 183 працівників установ.

Семінар «Ефективна комунікація»

Підвищення кваліфікації за професійними програмами спрямовується на вдосконалення правової, фінансово-економічної, соціально-гуманітарної, управлінської та іншої підготовки державних службовців, посадових осіб, депутатів, працівників підприємств, установ та організацій.

За даний період за Професійними програмами підвищили кваліфікацію 11 державних службовців облдержадміністрації і райдержадміністрацій та 21 посадова особа органів місцевого самоврядування.

Короткотерміновий семінар на тему: «Запобігання та протидія проявам корупції в органах влади»

За програмою тренінгу «Практичні аспекти програмно-цільового бюджетування» за участю Інституту бюджету та економічних досліджень провчилося 183 розпорядники коштів державних установ та організацій.

За програмами короткотермінових семінарів провчилося 194 особи, з них 51 державний службовець облдержадміністрації та райдержадміністрацій, 42 посадові особи органів місцевого самоврядування, 93 державних службовця територіальних управлінь центральних органів влади та 8 депутатів місцевих рад.

На виконання Плану заходів з реалізації Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28 листопада

2011 року № 1240 за програмою короткотермінового семінару «Запобігання та протидія проявам корупції в органах влади» провчилося 26 державних службовців Державної фінансової інспекції в Чернівецькій області.

У вересні 2014 року проведено навчання за програмою короткотермінового семінару «Практика застосування положень законодавства в діяльності органів місцевого самоврядування» для посадових осіб Шевченківської районної в м.Чернівці ради. В даному семінарі прийняло участь 15 посадових осіб місцевого самоврядування.

Спільно з робочою групою регіонального Оргкомітету з проведення обговорення змін до Конституції України щодо децентралізації державної влади проведено короткотермінові виїзні семінари на базі райдержадміністрацій, в якому прийняло участь 91 державний службовець райдержадміністрацій та посадова особа місцевого самоврядування району.

За програмою короткотермінового семінару «Ефективна комунікація» пройшли навчання 62 працівників обласного та базових центрів зайнятості.

Короткотерміновий семінар на тему: «Практика притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у фінансовій сфері»

Тренінг «Організація діловодства та робота з архівними документами»